

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»
Факультет соціальних наук та соціальних технологій
кафедра політології

СУЧАСНИЙ ОБРАЗ ПОЛІТИКА У ПОПУЛЯРНИХ СЕРІАЛАХ

дипломна робота
на здобуття академічного звання бакалавра політології
студентки Скороход Катерини Леонідівни

Науковий керівник
кандидат політичних наук, доцент Яковлєв М.В.

Робота допущена до захисту в ДЕК рішенням кафедри політології
протокол №__ від _____ 201_ р.

Завідувач кафедри _____

Київ – 2018 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ I. Теоретико-методологічні засади дослідження процесів естетизації політики та образу політика.....	6
1.1. Теоретичні підходи до визначення поняття естетизація політики.....	6
1.2. Методологія дослідження телевізійних серіалів.....	18
Розділ II. Культурний феномен телевізійних серіалів у сучасному житті суспільства.....	22
2.1. Історія телевізійних серіалів та їхня роль у культурі сьогодення.....	22
2.2. Історія створення та відомості про «Гру Престолів», «Картковий будинок», «Чорне дзеркало».....	33
Розділ III. Політика та політики в серіалах «Гра Престолів», «Картковий будинок», «Чорне дзеркало».....	42
3.1. Серіали «Гра Престолів», «Картковий будинок», «Чорне дзеркало» та ставлення населення до політики.....	42
3.2. Характеристика політиків в «Грі Престолів», «Картковому будинку», «Чорному дзеркалі».....	46
Висновки.....	70
Список використаних джерел.....	73
Додатки.....	96

Сучасний образ політика в популярних серіалах

ВСТУП

Актуальність теми зумовлена естетизацією сучасного життя, яке проявляється і в сфері політики. Мистецтво служить політичному культу, а політика набула естетичних форм мистецтва. Одним з виявів естетизації є серіали, які замінили кіно.

Дедалі більша кількість людей дивиться серіали, обираючи їх замість фільмів чи книг. Про них говорять, роблять наукові дослідження, а на їхній основі пояснюють різні наукові теорії, впроваджують навчальні курси в університетах тощо. Це сучасний культурний феномен, який не можна ігнорувати. Сучасні серіали – популярний якісний продукт масової культури, який впливає на політику та повсякдення і відображає дійсність.

У світовій науковій думці дослідження серіалів почалось давно і є добре розвиненим, проте в Україні лише незначна частина науковців досліджує цю сферу. Вивчення серіалів дає змогу дослідити уявлення та сучасний стан суспільства, зокрема у сфері політики. Разом з тим таке дослідження допоможе виявити вплив серіалів на уявлення та ставлення людей до політики.

Мета роботи полягає у розкритті сучасного образу політика у популярних серіалах.

Для реалізації поставленої мети передбачається вирішення таких взаємопов'язаних **завдань**:

1. визначити основні теоретичні підходи до визначення поняття «естетизація політики»;
2. виокремити методологію для дослідження образу політика в серіалах;
3. охарактеризувати феномен серіалів та їхню роль у сучасній культурі;

4. описати історію створення та відомості про «Гру Престолів», «Картковий будинок», «Чорне дзеркало».
5. виявити вплив серіалів «Гра Престолів», «Картковий будинок», «Чорне дзеркало» на ставлення індивідів до політики;
6. розкрити та порівняти образ політика у серіалах «Гра Престолів», «Картковий будинок», «Чорне дзеркало».

Об'єктом дослідження є сучасний образ політика в серіалах; **предметом** є образ головних героїв у серіалах «Картковий будинок», «Гра Престолів», «Чорне дзеркало».

Методи дослідження. Дослідження ґрунтувалось на теорії соціального конструктивізму та контекстуальному підході до аналізу кіно. За допомогою методу кейс-стаді було відібрано такі популярні серіали як «Гра Престолів», «Картковий будинок», «Чорне дзеркало», а також співставлено теоретичні концепції з образом політика, який зображується у серіалах. Для розкриття та інтерпретації цього образу було застосовано метод символічних інтеракцій та семіологічний метод. Герменевтичний метод було застосовано для аналізу політичних статей та досліджень, які допомогли розкрити категорію образів політика в серіалах.

Джерельну базу дослідження становлять 7 сезонів серіалу «Гри Престолів», 5 сезонів серіалу «Картковий будинок» та 1 епізод серіалу «Чорне дзеркало».

Теоретико-методологічну базу дослідження становлять концепція «естетизації політики» Вальтера Беніаміна та його робота «Мистецький твір в добу технічної відтворюваності», твір Філіпа Лаку-Лабарта «Фігури Вагнера», методологія Ролана Борта «Міфології. Міф сьогодні», теорія Макса Хоркхаймера та Теодора Адорно «Культурна індустрія» та інші.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 3 розділів, кожен розділ поділяється на підрозділи, висновків, рекомендацій, додатків та списку

використаних джерел. Загальний обсяг курсової роботи становить 96 сторінок, із них 72 сторінки – обсяг основної частини, 23 сторінки – список використаних джерел, що налічує 198 найменувань, 1 сторінка – додатки.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСІВ ЕСТЕТИЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ТА ОБРАЗУ ПОЛІТИКІВ

1.1. Теоретичні підходи до визначення поняття естетизація політики

Поняття «естетизація» походить від грецького слова «*aisthitiko*» й означає сприйняття через відчуття¹. Семантичне значення слова вказує на те, що першопочатково естетика не мала нічого спільно зі сферою мистецтва, а означала сприйняття через тілесну та матеріальну природу. Террі Іглтон писав: «Естетика була зароджена як дискурс тіла, тобто це чуттєва форма сприйняття через нюх, слух, зір та дотик»².

Теорія естетики розвивалась з часів Стародавньої Греції, проте лише у XVIII столітті, завдяки німецькому філософу Александру Баумгартену, вона почала виділятися в окрему галузь науки. Він визначав естетику як мистецтво та науку, внаслідок цього відбувся розділ на 2 рівні: теоретичний та практичний³. На першому рівні здійснюється аналіз проблеми краси та чуттєвого сприйняття, на другому – розвиток мистецтва. Після Александра Баумгартена значний внесок в естетику зробили Іммануїл Кант, Йоганн Фіхте, Георг Гегель. Завдяки цьому естетика остаточно була виділена як окрема наука. Таким чином, на основі поглядів попередніх дослідників, можна визначити два підходи до розуміння естетики: 1) як науки про чуттєве сприйняття людини та розвиток її творчої діяльності; 2) як безпосереднього чуттєвого сприйняття людини.

---

¹Definition of aesthetics [Electronic resource] // Oxford Dictionaries – Mode of access: [www: https://en.oxforddictionaries.com/definition/aesthetic](https://en.oxforddictionaries.com/definition/aesthetic) (viewed on 08.12.17). – Title from the screen.

² Buck-Morss S. Aesthetics and anaesthetics : Walter Benjamin's Artwork essay reconsidered / S. Buck-Morss // October. –1992. – Vol. 62. – P. 5.

³Естетика / [Л. Т. Левчук, В. І. Панченко, О. І. Оніщенко, Д. Ю. Кучерюк.]. – Київ : Центр учбової літератури, 2010. – С.17.

Виділяють такі основні категорії естетики: прекрасне і потворне, трагічне та комічне, возвеличене й низьке⁴. Прекрасне – це те, що приносить задоволення людині і є гармонійним, антонімом до прекрасного є потворне. Возвеличене характеризують як те, що має позитивні конотації та естетичну цінність, антиподом є низьке. Категорія трагічного відображає певні протиріччя, які супроводжуються стражданням, а комічне зображує те, що висміюється в суспільстві.

Окремо варто відзначити, що філософи та дослідники естетики стверджують, що з епохи Просвітництва виникає таке поняття як естетизація⁵. Зокрема у роботі Фрідріха Ніцше «Народження трагедії з духу музики» вперше зустрічається думка про формування в XIX столітті людини естетичної, в якій превалює естетичне мислення⁶. Автори XX століття, такі як Жан Бодріяр, Мішель Фуко, Джанні Ваттімо та сучасні, такі як Юрген Хабермас, Уляна Ванькович, Світлана Ніконова, Валентин Бушанський та інші, зазначають, що естетика виходить поза межі мистецтва й поширюється на інші сфери життя, тобто відбувається естетизація⁷. Естетизація характеризується наданням предметам та явищам естетичного вигляду та переважанням естетичного мислення в соціумі. Виникнення естетизації та естетизацію дійсності пов'язують зі споживацьким суспільством, розвитком технічного виробництва та медіатизацією. Сьогодні естетизація притаманна всім сферам суспільства в житті людини. Поняття «естетичне» передбачає більшу увагу до зовнішньої форми, ніж до внутрішнього наповнення, що є характерною рисою споживацького суспільства і стало соціальним феноменом⁸.

---

⁴Петькун С. Історія естетичної думки. Основні теоретичні концепції XIX-XX ст / С. Петькун // Етика й естетика – Київ, 2006. – С. 98-99.

⁵Культенко В. Естетичні засоби впливу у політиці / В. Культенко. // Філософія. – 2002. – №12. – С. 273

⁶ Петькун С. Історія естетичної думки. Основні теоретичні концепції XIX-XX ст / С. Петькун // Етика й естетика – Київ, 2006. – С. 100.

⁷ Там само. – С.101.

⁸Ніконова С. М. Естетизація як парадигма сучасності :автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філос. наук : спец. 09.00.04 "Естетика" / С. М. Ніконова – Санкт-Петербург, 2013. – С. 24.

Вольфганг Вельш виділяє дві сфери естетизації в сучасному світі: 1) зовнішня естетизація, яка проявляється в намаганні людини надати всьому навколо естетичних форм та у гедонізмі; 2) внутрішня естетизація, що виражає внутрішню зміну людини⁹. Адже естетизація поширюється на інші сфери, які були автономними, проте втратили свій статус: релігію, мораль, науку, економіку, політику. Як наслідок, і розуміння самої людини стає естетичним.

Німецький філософ Вальтер Беніамін був першим, хто ввів поняття «естетизація політики». В своїй книзі «Мистецький твір в добу його технічної відтворюваності», яка була написана в 1936 році, він описує еволюцію мистецтва. Протягом історичного розвитку образ життя людини змінювався разом з чутливістю сприйняття індивіда¹⁰. На основі праці Вальтера Беніаміна історію мистецтва можна поділити на 2 етапи: до початку доби технічної відтворюваності та після. На першому етапі мистецтво завжди було невід'ємною частиною релігійного культу, що в своє чергу є одним з основних елементів релігії¹¹. Це зумовлювало особливі риси мистецького твору до початку епохи технічної відтворюваності. Мистецький твір насамперед був завжди унікальним, його створювали для якоїсь події, зокрема релігійної, і відтворення такого твору вимагало значних зусиль та ресурсів. Іншою характерною рисою була елітарність мистецтва, адже служіння релігійному культу призводило до закритого характеру мистецтва, яке створювалось для певних процесій чи обрядів. Воно не виставлялось на огляд і було доступним або лише для певного кола осіб, або в певні часові рамки, тому що «...для цих витворів мистецтва важливіше, щоб вони були, ніж те, щоб їх бачили»¹². Наприклад, певні ікони були завішені протягом всього року. Цінність цих мистецьких творів можна було визначити притаманною їм ауратичністю. Аура – це унікальна цінність справжнього

---

⁹Там само. – С. 102.

¹⁰Беніамін В. Мистецький твір в добу його технічної відтворюваності / В. Беніамін // Мистецький твір в добу його технічної відтворюваності : вибрані твори. – Москва, 1996. – С. 17.

¹¹Там само. – С. 18-20.

¹²Там само. – С. 31.

мистецтва заснована на ритуалі, в якому воно знаходило першопочаткове застосування, іншими словами, це унікальність буття тут і зараз.

Винайдення фото здійснило революцію у вищеописаній традиції мистецтва, адже змінився спосіб його споживання. Відтепер твір можна технічно відтворювати, репродукувати, при цьому зникає межа між справжнім витвором мистецтва та підробкою з двох причин: 1) самостійність технічної репродукції, оскільки за допомогою техніки, зокрема фотоапарата, можна зловити момент, який недоступний людському оку; 2) технічна репродукція дозволяє перенести копію оригіналу в місце, яке недоступне самому оригіналу. З одного боку, це робить мистецький твір ближчим до публіки, з іншого – знецінює його ауру, тобто цінність твору тут і зараз. «Навіть в найідеальнішій репродукції відсутній один момент: тут і зараз витвору мистецтва – його унікальність буття в якому він знаходиться»¹³, – писав Вальтер Беніамін. Саме в момент зникнення критеріїв справжності мистецтва змінюється його соціальна функція, а на зміну ритуальній основі приходять політична діяльність. Процес знецінення аури пов'язаний також зі зростанням ролі мас, які хочуть все приблизити до себе, заволодіти цим і мають «смак до однотипного у світі»¹⁴. Зростання ролі мас призводить до орієнтації реальності (і мистецтва) на маси та навпаки: орієнтування мас на реальність.

За Вальтером Беніаміном в добу технічної відтворюваності експозиційне значення витісняє культове. Якщо раніше, як зазначалось вище, для мистецького твору був важливим сам факт існування цього твору, його безпосередня цінність, то в добу відтворюваності важливо, щоб твір бачили та споживали.

Велику увагу Вальтер Беніамін присвячує таким формам мистецтва як фото та кіно, адже саме вони сприяли перевероту в споживанні мистецтва та

---

¹³Там само. – С. 41.

¹⁴ Там само. – С. 16.

яскраво характеризують епоху відтворюваності¹⁵. Завдяки тому, що актори в кіно грають безпосередньо не перед глядачами, а камерами, актор не повністю вживається в свою роль, оскільки кіно знімається поетапно і використовуються різні особливості техніки (наприклад, стрибок в безодню знімається несправжній), через що втрачається аура і відбувається відчуження гри актора. Глядачі в свою чергу бачать фільм через призму камери, а не безпосередньо, що призводить до того, що публіка оцінює фільм з позиції експертів. Ще однією рисою кіно, на яку звертає увагу Вальтер Беніамін і яка характерна для тиражованого мистецтва, це розважальна суть. Якщо раніше для того, щоб споглядати мистецтво та зрозуміти його, необхідно було концентруватись, медитувати, повністю відчутти його, то наразі переважають швидкі картинки, які не потребують «занурення» у витвір мистецтва і не дають сконцентруватись, натомість заповнюють думки і мають розважальну функцію. Підтвердженням цього є думка Джорджа Демюеля про кіно, яку наводить Вальтер Беніамін: «Я більше не можу думати про те, що хочу. Місце моїх думок зайняли рухомі образи»¹⁶.

Естетизація політики пов'язана з виникненням масового суспільства, яке вимагає естетичних форм, та з тим, що мистецтво почало служити політичному культу. Мистецтво стало невід'ємною частиною політики внаслідок історичних змін. Релігія відігравала інтеграційну роль, релігійний культ був важливим, і мистецтво було частиною цього культу й мало соціальну функцію виховання. Реформація почала перетворювати релігійний культ на внутрішню віру, а мистецтво все далі почало відділятися від релігії та моралі¹⁷. Відповідно до Вальтера Беніаміна, у добу Відродження починається культ служіння прекрасному, який породив вчення «мистецтво заради мистецтва», яке нівелює будь-яку соціальну функцію мистецтва. Ці процеси збіглися з процесом формування націй та держав, коли для інтеграції

---

¹⁵ Там само. – С. 45-49.

¹⁶ Там само. – С. 30.

¹⁷ Habermas J. Modernity – an incomplete project/ J. Habermas // The Anti-Aesthetic essays on postmodern culture. – Washington, 1983. – P. 6.

та мобілізації почали використовувати політичний культ, обов'язковою частиною якого є мистецтво: «Церква і театр історично вичерпали себе, в зв'язку з цим на зміну приходить держава»¹⁸.

Вищезазначені процеси призвели до естетизації політики, коли публіка вимагає «хліба і видовищ» в красивій формі. Важливо зазначити, що це двохсторонній процес, коли, з одного боку, сама політика є естетично оформленою для населення, а з іншого в масових продуктах мистецтва політика та політики зображені естетично. Маса хочуть естетичного самовираження й естетизація політики надає їм це. За рахунок перетворення політики на естетично оформлений спектакль, за яким спостерігають, вона блокує відчуття, пропонує власну картинку, яка заповнює голови людей, замість того, щоб люди могли осмислити події критично. Театралізація політики може проявлятися в парадах, демонстраціях тощо. «Людство, яке колись у Гомера було предметом розваги для богів, які за ним спостерігали, стало таким для самого себе. Його самовідчуження досягло того рівня, який дозволяє переживати власне знищення як естетичну насолоду вищого рангу»¹⁹. Естетична картинка політики за Вальтером Беніаміном підміняє реальність: якщо існує якась несправедливість, криза, то естетизація політики змінює форму сприйняття реальності, надаючи людям якусь красиву картинку чи мету. Ханс Гюнтер вважав, що за допомогою естетизації політики можна згладити та приховати суперечності, створити хибну картину узгодження цінностей у суспільстві²⁰. Ян Мукаржовський говорив, що естетична функція звільняє предмет від звичного взаємозв'язку і робить його цілісним для сприйняття. За рахунок цього естетична функція проникає в усі сфери життя й може замінювати чи компенсувати ті чи інші функції, коли вони слабнуть²¹. Еміліо Джентіле стверджував, що «масові видовища були

---

¹⁸Лаку-Лабарт Ф. *Musica ficta* : Фігури Вагнера / Ф. Лаку-Лабарт. – Санкт-Петербург : Ахіома, 1999. – С. 82.

¹⁹Беніамін В. Мистецький твір в добу його технічної відтворюваності / В. Беніамін // Мистецький твір в добу його технічної відтворюваності : вибрані твори. – Москва, 1996. – С. 60 .

²⁰Гюнтер Х. Естетика держави і трагедія сміху / Х. Гюнтер // Культура. – 1992. – С. 88-89.

²¹Гюнтер Х. Про красу, яка не змогла врятувати соціалізм / Х. Гюнтер // Новий літературний огляд – 2010. – №101. – С. 17.

компенсацією за те, що терпіли нижчі класи суспільства... Ці видовища перекривали труднощі, які переживав режим, за фасадом порядку, який він зображував»²². Гарною ілюстрацією можуть слугувати радянські фільми (наприклад, фільм «Цирк» 1936 р.), де показувалась зовсім відмінна реальність від тої, в якій жили люди.

В естетизації політики, особливо за фашизму, характерним було уявлення про те, що маси – це теж витвір мистецтва, який треба сформувати. Такі авторитарні лідери як Муссоліні, Гітлер, Сталін уявляли себе митцями та архітекторами народу. Сьюзен Зонтаг у своєму есе «Захоплюючий фашизм» цитувала німецького політика Геббельса: «І ми, хто творить сучасну німецьку політику, відчуваємо себе митцями...»²³. Тож, масам потрібно надати якоїсь фізичної та соціальної форми, зокрема тому культ певного ідеального тіла був присутній в Німеччині та СРСР, що втілювався через типові зображення чоловіків і жінок, важливість фізичних вправ та пропагування спорту тощо.

Найвищою точкою естетизації політики є війна, саме навколо неї можна мобілізувати маси великого масштабу. Вальтер Беніамін підтверджує це словами Філіппо Марінетті щодо війни в Ефіопії: «...війна прекрасна, тому що обґрунтовує, завдяки протигазам, мегафонам, які збуджують жах, вогнеметам й легким танкам, панування людини над поневоленою машиною. Війна прекрасна, бо починає перетворювати на реальність металізацію людського тіла, що до того було лише мрією. Війна прекрасна, тому що об'єднує в одну симфонію стрільбу рушниць, канонаду, тимчасове затишшя, аромат запахів і запах мерців...»²⁴.

Естетизація політики слугує політичному культу, який нерозривно пов'язаний з міфом і ритуалом²⁵. Наявність міфу у політиці полягає у

---

²²Там само. – С. 18.

²³Ванькович У. А. "Естетизація політики": актуальність проблеми співвідношення естетичного й політичного / У. А. Ванькович. // Наукові записки. Політичні науки. – 2009. – № 95. – С. 10.

²⁴Беніамін В. Мистецький твір в добу його технічної відтворюваності / В. Беніамін. – Москва: 1996. – С. 32.

²⁵Амельченко Н.А. Лекція «Сакральні та політичні міфи» / Н. А. Амельченко // Курс лекцій з дисципліни «Амельченко Н.А. Лекція «Міф у сучасних політичних дискурсах»».

створенні певних образів та форм, які засвоюються через політичні ритуали, такі як національні свята, покладання квітів до пам'ятників національним героям тощо. Політичний культ разом з такими складовими як міф, політичний ритуал та естетизація політики має такі основні функції: 1) солідаризація суспільства (горизонтальна та вертикальна між поколіннями); 2) створення колективної ідентичності; 3) мобілізація; 4) легітимація влади. Естетизація організовує маси, дає їм можливість естетичного самовираження, яке вони потребують. Разом з тим політична естетизація працює над залученням мас до певних політичних рухів та солідаризацією суспільства. Естетизація є потужним інструментом для легітимації влади і для кристалізації колективної ідентичності, а саме створенню таких образів, які дозволяють відчувати приналежність до певної спільноти «ми» на противагу «чужим», «іншим».

Вальтер Беніамін писав, що фашизм використовує естетизацію політики, а СРСР використовує політизацію мистецтва, яке означає створення нового мистецтва, що призведе до виховання громадян. Проте межа між естетизацією політики та політикою естетизації є дуже тонкою і не зустрічається в пізніших творах дослідників цієї теми, окрім того Беніамін писав свою роботу у 1936 році, коли Радянський Союз був на етапі свого становлення, а в пізніший період розвитку можна спостерігати схожість з інструментами фашизму та використання естетизації політики²⁶.

Вальтер Беніамін вживає поняття «маси», про яке писали Теодор Адорно і Макс Хоркхаймер, а саме про споживацьке суспільство. Загалом їхня теорія про культуріндустрію частково перегукується та доповнює твір Вальтера Беніаміна про естетизацію політики. Німецькі філософи Теодор Адорно та Макс Хоркхаймер у творі «Діалектика просвітлення» стверджували, що технічний прогрес, зокрема технічне виробництво фордівського зразка призвело до того, що людина, виконуючи лише один

---

²⁶Ванькович У. А. "Естетизація політики": актуальність проблеми співвідношення естетичного й політичного / У. А. Ванькович. // Наукові записки. Політичні науки. – 2009. – № 95. – С. 10.

елемент роботи, відчужена від своєї праці²⁷. Разом з тим масове виробництво призвело до споживацького суспільства, де людина хоче спожити якомога більше товарів, тому мистецтво теж перетворились на товар. Теодор Адорно та Макс Хоркхаймер називають цей процес індустрією культури. Індустрія культури виробляє постійні та однотипні новинки мистецтва: кіно, літературу тощо, які не мають жодних ціннісних навантажень і не сприяють духовному збагаченню, а є бізнесом розваг. Як наслідок, суспільство не задумується над значенням мистецтва, його цінністю, воно просто поглинає ряд продуктів, щоб отримати розвагу. Отже, культурна індустрія виробляє лише потреби для мас, орієнтуючись на смаки споживацького суспільства, при цьому маси споживають однотипні розваги, хочуть заволодіти й спожити, орієнтуючись на реальність (потреби).

Ханс Гюнтер аналізує естетизацію політики в Радянському Союзі та Третьому Рейсі та виокремлює такі характерні риси мистецтва:

- 1) театралізацію, де вождь і маси грають роль як акторів, так і глядачів;
- 2) сакралізацію – використання релігійних символів і створення своєрідної нової релігії через створення нових символів, календарів зі святами тощо;
- 3) міфологізацію – створення потужних образів;
- 4) візуалізацію надреального – потік образів через фото, картини, кіно та інші види мистецтва, які формують для людей нову реальність. У цій візуалізації важливий образ нової людини як в соціальному так і фізичних планах²⁸.

В самому мистецтві Ханс Гюнтер визначає такі особливості притаманні естетизації:

---

²⁷Хоркхаймер М. Культуріндустрія. Просвітництво як обман мас / М. Хоркхаймер, Т. Адорно // Діалектика просвітництва – Москва-Санкт-Петербург, 1997. – С. 189.

²⁸Гюнтер Х. Естетика держави і трагедія сміху / Х. Гюнтер // Культура. – 1992. – С. 88-89.

- монументальність, яка стосується насамперед архітектури. Він наводить приклад, що згідно з генеральним планом, Москва в Радянському Союзі мала стати найкрасивішим містом у світі, те саме стосується й Берліну. Монументальність була не лише в архітектурі, але й в інших видах мистецтва;
- класика, повернення до якої символізує претензії держави на гармонію і порядок, оскільки відбувається орієнтація на античне мистецтво, яке вважається найвищим зразком. Характерною ознакою є те, що класика, як стійке та постійне, є показником «нормальності» й протиставляється сучасному та швидкоплинному.
- героїчний принцип – наявність героя, який протистоїть ворогам і перемагає їх.

Французький деконструктивіст Філіп Лаку-Лабарта присвятив одну зі своїх робіт аналізу естетизації політики в роботах Ріхарда Вагнера з позиції 4 відомих філософів XIX-XX століття. Філіп Лаку-Лабарта естетизацію політики називає в своїх роботах фігуризацією, а фігурами – потужні образи для єднання народу²⁹.

Творчість Ріхарда Вагнера вважається тотальним мистецтвом, де водночас зливається декілька видів мистецтва, що притаманно й естетизації політики³⁰. В його творах зустрічається думка про те, що мистецтво повинно злитися з соціальним рухом задля утворення нової людини.

Ріхард Вагнер – відомий німецький композитор, який славиться насамперед своїми музичними драмами, до яких він власноруч писав музику і тексти. Проект Ріхарда Вагнера поєднував музику та сучасні німецькі драматичні сюжети, його метою була естетична інтеграція нації. Він обрав саму таку форму, яка, на його думку, мала стати подібною до театру в Стародавній Греції та Римі, адже театр був потужним публічним інститутом,

²⁹Лаку-Лабарт Ф. Фігури Вагнера / Ф. Лаку-Лабарт. – Санкт-Петербург : Ахіома, 1999. – С. 56-58.

³⁰Там само. – С. 84.

який служив школою виховання для громадян. Завдяки театру громадяни Стародавньої Греції та Риму вчилися співпереживати та співстраждати, тобто мистецтво відігравало освітньо-соціальну функцію. Через поєднання театру (театрального дійства) та музики, яка підсилює його, Ріхард Вагнер хотів утвердити та надихнути німецьку націю, для цього він використовував міф як інструмент створення енергетики, яка підніме націю. Філіп Лаку-Лабарт вважав, що музична драма Вагнера є політичною фікцією, що означає уособлення образу нації³¹. Тобто його творчість була міфом утвердження німецької нації і для того, щоб цей міф існував, необхідним був політичний ритуал, саме тому він започаткував музичні фестивалі Ріхарда Вагнера. Перший фестиваль, організацією якого особисто керував Ріхард Вагнер, відбувся в 1876 році в Байройті і передбачав виконання лише його опери. Будівництво основної зали театру фестивалю, який всередині був побудований на основі давньоримських амфітеатрів відбувалось за проектом композитора. З 1882 року фестивалі відбувались майже щорічно, попри те, що засновник та організатор цих фестивалів помер у 1883 році. Фестивалі відбувались навіть під час Другої світової війни, де пораненим солдатам обіцяли навіть «одужання» від музики Ріхарда Вагнера, також фестивалі відвідував Адольф Гітлер³².

Естетизацію політики зазвичай вважають явищем, яке притаманно лише для тоталітарних держав, проте естетизація політики продовжує застосовуватись і в сучасному світі разом з політичним ритуалом та міфом, а подальший розвиток техніки сприяє цьому. Ернест Касіерер у книзі «Техніка сучасного політичного міфу» писав, що сучасна політика застосовує те, що

---

³¹ Там само. – С.136.

³² Фулкер Р. Вагнер, Байройт, «Кільце Нібелунгів» - і так уже 100 років [Електронний ресурс] / Р. Фулкер, Л. Юрченко // Deutsche Welle. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.dw.com/uk/%D0%B2%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D1%80-%D0%B1%D0%B0%D0%B9%D1%80%D0%BE%D0%B9%D1%82-%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%86%D0%B5-%D0%BD%D1%96%D0%B1%D0%B5%D0%BB%D1%83%D0%BD%D0%B3%D1%96%D0%B2-%D1%96-%D1%82%D0%B0%D0%BA-%D1%83%D0%B6%D0%B5-100-%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%96%D0%B2/a-15263108> (дата звернення 05.02.2018 р.). – Назва з екрана.

вже давно є не новим й існувало постійно – міф³³. Для існування міфів потрібен політичний ритуал, який буде відтворювати міф та закріплювати його. До політичного ритуалу належать церемонії, традиції, обряди, саме в політичному ритуалі застосовуються естетичні форми. Валентин Бушанський розрізняє 2 види ритуалів: тоталітарний ритуал та демократичний³⁴. Демократичний ритуал не виходить поза межі політичної сфери, де суспільство виступає в ролі глядача та суддів, а політики намагаються завоювати більший електорат. Тоталітарний ритуал є всеохопним й впливає на життя людей. Тож ритуали та міфи існують і в сучасних демократіях.

Використання міфу та ритуалу дозволяє краще за ідеологію та концепти мобілізувати людей. «Наші сучасні політики прекрасно знають, що великими масами людей набагато легше керувати силою уяви, ніж грубою фізичною силою. І вони майстерно використовують це знання»³⁵. Оскільки ми живемо в добу споживацького суспільства, де теорія про культурну індустрію Теодора Адорно та Макса Хоркхаймера залишається актуальним, а технічна відтворюваність продовжує невпинно розвиватись, суспільство й надалі вимагає естетичних форм.

Отже, теорія естетики бере свій початок з часів Стародавньої Греції, проте як наука виникла та почала розвиватись у 18 столітті. Естетика має 2 значення: перше – це чуттєвий досвід сприйняття людини; друге – це розвиток мистецтва. З добою Просвітництва пов'язують виникнення поняття «естетизації», яка означає поширення сфери мистецтва на інші сфери життя. Вальтер Беніамін увів поняття «естетизації політики», яке позначає надання політиці естетичних форм. Разом з образом життя змінювалась чуттєвість сприйняття людини. Розвиток технічних засобів відтворення сприяв зміні у споживанні мистецтва, яке водночас було пов'язано зі зростанням ролі мас,

---

³³Касієр Е. Технологія сучасних політичних міфів / Е. Касієр // Вісник Московського державного університету. – 1990. – № 2. – С. 61.

³⁴Бушанський В. В. Політико-естетичні феномени в історії / В. В. Бушанський // Естетика політичної влади: монографія. – Київ, 2009. – С. 205.

³⁵Касієр Е. Технологія сучасних політичних міфів / Е. Касієр // Вісник Московського державного університету. – 1990. – № 2. – С. 65.

відділенням релігії від політики та процесом формування націй-держав. Як наслідок, мистецтво, яке раніше служило релігійному культу, стало невід'ємною частиною політичного. Естетизації політики призвела до взаємопов'язаних явищ: естетики політики у реальному житті та естетичного зображення політичного у творах мистецтва. Естетизація політики разом з політичним культом та міфом виконує функцію солідаризації суспільства, кристалізації колективної ідентичності, легітимації політики та мобілізації населення. Попри те, що естетизацію політики часто пов'язують з нацистською Німеччиною, вона є невід'ємною частиною і сьогодення.

В межах цього дослідження естетизацію політики буде визначено як набуття політикою естетичних форм мистецтва для солідаризації населення, колективної ідентичності, мобілізації суспільства та легітимації влади.

1.2. Методологія дослідження телевізійних серіалів

При дослідженні фільмів важливо розрізняти безпосередньо аналіз фільмів та рецензування³⁶. Рецензія – це оцінка фільму, тимчасом як аналіз фільмів – це аналіз твору з врахуванням технічних та змістовних підходів. Окреме місце посідає теорія кіно – сукупність наукових підходів та теорій, які розкривають та визначають сутність кіно, його зв'язок з іншими сферами, його вплив на індивіда та суспільство³⁷. Є три основних підходи до інтерпретації фільмів: формальний, реалістичний, контекстуальний³⁸. Формальний – зосереджений безпосередньо на аналізі самого фільму. В рамках формального підходу виділяють такі види аналізу: технічний аналіз, нарративний аналіз, аналіз мізансцени. Реалістичний підхід дозволяє провести аналіз того, як зображується реальність у фільмі; контекстуальний підхід розглядає фільм як частину ширшого контексту. В контекстуальному виокремлюють культурологічний підхід, авторський підхід,

---

³⁶Павлов О. Аналіз фільму [Електронний ресурс] / О. Павлов // Постнаука. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://postnauka.ru/video/47202> (дата звернення 24.02.2018 р.). – Назва з екрана.

³⁷Там само.

³⁸Jacobs C. Film Theory and Approaches to Criticism, or, What did that movie mean? [Electronic resource] / C. Jacobs – Mode of access: http://www1.und.edu/faculty/christopher-jacobs/_files/docs/theory-and-analysis.pdf (viewed on February 25, 2018). – Title from the screen.

феміністичний підхід, психологічний, дуалістичний, жанровий підхід, генетичний підхід, символічний та інші.

Для дослідження образу політика в серіалах було використано символічний підхід, який дозволяє дослідити саме зміст. Цей підхід передбачає застосування семіотичного методу та методу символічних інтеракцій.

Найбільш детально розкрити образ політика у серіалах та охарактеризувати його вплив на суспільні уявлення про політику дозволяє використання теорії соціального конструктивізму. Соціальний конструктивізм – це соціологічна теорія, засновниками якої є Пітер Бергер та Томас Лукман³⁹. Вони розглядали суспільство як об'єктивну та суб'єктивну реальність: індивіди, взаємодіючи з соціальним світом, утворюють об'єктивну реальність, водночас соціальний світ впливає на індивіда, створюючи суб'єктивну реальність⁴⁰. Тобто, відповідно до цієї теорії, реальність є сконструйована суспільством; знання, соціальні практики й ідентичності є конструктами, а речі мають значення лише тоді, коли соціум називає їх і визначає. Кожен індивід конструює свою реальність через соціальні практики інших й безпосередньо сам індивід сформований внаслідок соціальних конструктів.

Для відбору серіалів та співставлення теоретичних концепцій з образом політика, який зображено в серіалах було використано метод кейс-стаді. Кейс-стаді це глибинне дослідження ситуації з метою розуміння більш широкого класу випадків⁴¹. Кейс-стаді – це відбір ситуації для аналізу. Основні відмінності кейс-стаді від іншого методу дослідження – це те, що цей метод застосовується при співставленні певних теоретичних положень й реальної ситуації. Максим Яковлев, спираючись на роботи Чарльза Рейджина, Говарда Бекера, пише про концептуальну карту кейсів, за якою кейси можуть бути емпіричними одиницями (ті, що існують в реальному світі) та теоретичними конструктами⁴². За концепцією

---

³⁹Амельченко Н.А. Лекція «Дискурс-аналіз» / Н. А. Амельченко // Курс лекцій з дисципліни «Амельченко Н.А. Лекція «Міф у сучасних політичних дискурсах».

⁴⁰Andrews T. What is Social Constructionism? / T. Andrews // The Grounded Theory Review. – 2003. – № 11. – Р. 40.

⁴¹Яковлев М. Застосування кейс-стаді як методу політичних досліджень : спроба типологізації / М. Яковлев // Наукові записки НаУКМА. Політичні науки. – 2011. – № 121. – С. 13.

⁴²Там само. – С.14.

кейси можуть бути загальні та конкретні. В емпіричному конкретному кейс дослідник має знайти чи обрати, а в емпіричному загальному кейс є в центрі уваги досліджень. В теоретичному конкретному кейс можна створити, а загальний кейс буде певною теоретичною концепцією.

Для розкриття образу політика і його інтерпретації було використано семіологічний метод та метод символічних інтеракцій. Засновником семіологічного методу є швейцарський вчений Фердинанд де Соссюр. Американський філософ Чарльз Морріс визначає семіологію як «повноправну науку, що вивчає речі та властивості речей у їх функції слугувати знаками»⁴³. З точки зору семіології всі культурні, політичні феномени, всі види комунікації заковані в знаках, тому основною одиницею дослідження є знаки, а завдання семіології відповідно в трактуванні цих знаків. Відомий теоретик семіології Ролан Барт виділив два типи взаємодії знаків зі споживачем: перший – денотаційний, другий – конотаційний⁴⁴. Денотація означає очевидний, явний сенс, який прочитує споживач. Конотація – це те, як сприймає знак індивід через свої емоції, досвід та відчуття.

Ролан Барт на основі лінгвістичної моделі Фердинанда де Сосюра виокремлює 3 елемента в знаці: означник – предмет, який позначає; означуване – що зображено, позначено на цьому предметі; означення – прихований сенс, який передає означник та означуване разом⁴⁵.

Засновником символічного інтеракціонізму є Джорджа Мід, який вважав, що індивід є наслідком соціальної взаємодії, а для спілкування та мислення соціум використовує символи⁴⁶. Вперше сам термін «символічний інтеракціонізм» ввів Герберт Блумер, він виокремив 2 типи взаємодії: символічну, яка притаманна лише людині; несимволічну, яка притаманна

⁴³Морріс Ч. У. Заснування теорії знаків / Ч. У. Морріс // Семіотика. – Москва, 1983. – С. 43.

⁴⁴Барт Р. Міфології. Міф сьогодні / Р. Барт // Вибрані роботи. Семіотика. Поетика. – Москва, 1989. – С. 35-36.

⁴⁵Там само. – С. 39.

⁴⁶Ковалевський В. Основні напрями досліджень інформаційних інтеракцій у політичній сфері // Наукові записки ІПіЕНД – Київ, 2003. – № 24. – С. 173-175.

тваринам⁴⁷. Відмінність цих типів взаємодії полягає в тому, що людина використовує мову та жести як символи для інтеракції з іншими індивідами. Герберт Блумер виділив 3 основні концепти інтеракції: 1) люди діють на основні значень, які вони самі надають предметам; 2) значення символів не є сталим і змінюється та формулюється впродовж інтеракцій; 3) внаслідок інтерпретацій, які відбуваються під час інтеракції, виникає значення⁴⁸. Важливо зазначити, що символи це не лише мова, але й жести, матеріальні речі, предмети мистецтва тощо. Таким чином, основним концептом цієї теорії є символ, а основним завданням є пошук значень символів, які виникають внаслідок соціальної інтеракції.

Отже, в аналізі фільмів існують технічні та змістовні підходи. Серед них важливе місце займає теорія кіно, яка за допомогою наукових підходів виявляє зв'язок кіно з іншими сферами та його вплив на глядача. Ключовими підходами є: формальний, реалістичний та контекстуальний. Найбільш детально розкрити образ політика у серіалах та охарактеризувати його вплив на суспільні уявлення про політику дозволяє використання теорії соціального конструктивізму. Для характеристики образу політика було використано контекстуальний підхід до аналізу фільмів та такі методи в рамках цього підходу: семіологічний, метод символічних інтеракцій, а також метод кейс-стаді.

---

⁴⁷Там само. – С. 178.

⁴⁸Symbolic interaction theory / [N.Aksan, B. Kısac, M. Aydın, S. Demirbukan] // Procedia Social and Behavioral Sciences. – 2009. – № 1. – P. 903.

РОЗДІЛ II. КУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН ТЕЛЕВІЗІЙНИХ СЕРІАЛІВ У СУЧАСНОМУ ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА

2.1. Історія телевізійних серіалів та їхня роль у культурі сьогодення

Серіал – це один з різновидів радіо- та телепрограм, особливістю якого є відтворення однієї історії через послідовні уривки-епізоди⁴⁹. Метою будь-якого серіалу є втримання уваги глядача⁵⁰. Першими з'явилися радіосеріали у 1930-х роках, тоді у дискурс увійшло поняття «мильна опера», а перші телевізійні серіали виникли у 1940-х роках. Поняття «мильна опера» утворилось в американській пресі через те, що радіосеріали транслиувались вдень і основною цільовою аудиторією перших серіалів були домогосподарки, тому ці серіали спонсорувались різними засобами для миття, реклама яких транслиувалась в перерві серіалу⁵¹. Можна виокремити такі загальні риси мильних опер як: наявність багатьох сюжетних ліній, зображення повсякденного життя героїв, яке поступово розвивається через діалоги, спокійний, нединамічний сюжет та кліфхангери (з англ. «*cliffhanger*»), тобто закінчення серії на гостросюжетній дилемі, яка буде вирішена наступної серії⁵². Оскільки серіали спершу були орієнтовані на жіночу аудиторію домогосподарок та мали низьку якість як самого серіалу так і драматургії в ньому, термін «мильна опера» має негативну конотацію, а перегляд серіалів до середини 1990-х, а в деяких країнах навіть до початку 2000-х років вважався справою домогосподарок, і в соціумі це було чимось неприйнятним⁵³.

---

⁴⁹Soap opera [Electronic resource] // Encyclopedia Britannica – Mode of access: <https://www.britannica.com/art/soap-opera> (viewed on March 1, 2018). – Title from the screen.

⁵⁰Найєм М. Культурний феномен "Гри Престолів" [Електронний ресурс] / М. Найєм // Postmen. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=vV1OQ04zPwg&t=3117s> (дата звернення 08.03.2018). – Назва з екрана.

⁵¹Allen R. Soap opera [Electronic resource] / RobertAllen // Museum TV – Mode of access: <http://www.museum.tv/eotv/soapopera.htm> (viewed on March 3, 2018). – Title from the screen.

⁵²Ibid.

⁵³Найєм М. Культурний феномен "Гри Престолів" [Електронний ресурс] / М. Найєм // Postmen. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=vV1OQ04zPwg&t=3117s> (дата звернення 08.03.2018). – Назва з екрана.

З настанням 1990-х років серіали перетворюються на високоякісний продукт, де наявний глибокий зміст, разом з цим поступово змінюється ставлення до самого серіалу⁵⁴. Першим, хто з відомих режисерів зробив якісний серіал, був Девід Лінч. Після появи таких серіалів ставлення до їхнього перегляду різко змінилось, наразі дивитись серіали не є чимось негативним. Серіали все більше замінюють книги та кіно в сучасному житті і впливають на наше повсякдення: «Явище, яке Гегель назвав *Weltgeist*, світовим духом, – очевидно, концентрація того, що відбувається у масовій культурі, переходить з кіно в телесеріали. Серіали стають центром всіх найважливіших творчих процесів»⁵⁵.

Вальтер Беніамін писав про кіно, яке змінило спосіб ставлення та споживання мистецтва і було одним з потужних інструментів естетизації політики. Адже в кіно створювалась картинка світу, яка впливала на глядачів та їхнє ставлення до політики і влади. Подібно до того, як в кіно є глядачі, які заодно стають й експертами через технічне відчуження, і творці, які створюють фільм, так само і в політиці є глядачі та творці. В сучасному світі серіали все більше замінюють книги та кіно і впливають на наше життя⁵⁶. Можна спостерігати тенденцію, як відомі культові режисери переходять з формату кіно до серіалів. «Серіали добре інкорпоровані в повсякденне життя індивіда, який перезавантажений та втомлений великою кількістю інформації на роботі, приходючи додому дивиться серіал, який подається в цікавому та доступному форматі і чудово вкладається в часовий проміжок між вечерею

---

⁵⁴Меднікова Г. «Серіальний бум» у контексті ціннісних змін сучасної молоді / Г. Меднікова // Культурологічний альманах. – 2015. - № 1. – С. 8.

⁵⁵Жижек С. Зіткнення цивілізацій в одній окремій країні ("Дроти") / Славој Жижек // Логос. – 2013. – № 3 (93) – С. 56.

⁵⁶Найєм М. Культурний феномен "Гри Престолів" [Електронний ресурс] / М. Найєм // Postmen. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=vV1OQ04zPwg&t=3117s> (дата звернення 08.03.2018). – Назва з екрана.

та сном»⁵⁷. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що серіали замінили кіно і є також частиною естетизації політики.

Цікаве пояснення, чому саме серіали приходять на заміну кіно на початку 1990-х років дає російська дослідниця Інна Кушнарьова⁵⁸. Початок популярності серіалу почався саме з Америки. Дослідниця стверджує, що існує дві основні моделі телебачення: американська та британська. Якщо телебачення у Великобританії поєднує розважальні елементи з просвітницькими, то американська модель завжди була орієнтована на комерцію. Відповідно, британська модель поєднувала те, що добре продавалось в телеефірі глядачам, з тим, що, на думку власників, варто було транслювати для виконання просвітницької функції. На противагу британській моделі, американська модель повністю залежала від рейтингу популярності серед глядачів та їхніх вподобань. Оскільки глядачі прагнуть дивитись те, що до вподоби саме їм, це згодом призвело до імпорту британськими глядачами американських серіалів⁵⁹. Американське телебачення та сайти серіалів реагували на нові виклики, такі як: розвиток кабельного телебачення, поява DVD, можливість запису відео, поширення Інтернету. Як наслідок, орієнтація на комерцію призвела до утворення ринку ресурсів з серіалами, кожен з яких бореться за глядача і вдосконалює свою якість.

Нові серіали, які стали популярними з початком 2000-х рр., відрізняються від своїх попередників декількома ознаками⁶⁰. Перша ознака, про яку вже зазначалось, – це якість: на відмінну від серіалів попереднього періоду, нові серіали мають якісніші технічні та змістовні характеристики. Дослідниця Галина Меднікова зазначає, що важливим в сучасних серіалах є

---

⁵⁷Хитров А. Серіали – це ключова форма сучасної культури [Електронний ресурс] / А. Хитров // Постнаука. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://postnauka.ru/talks/43769> (дата звернення 10.03.2018). – Назва з екрана.

⁵⁸Кушнарьова І. Як нас привчили до серіалів / І. Кушнарьова. // Логос. – 2013. – № 3 (93). – С. 9-12.

⁵⁹Там само. – С. 13.

⁶⁰Меднікова Г. «Серіальний бум» у контексті ціннісних змін сучасної молоді / Г. Меднікова // Культурологічний альманах. – 2015. - № 1. – С. 8-9.

увага до деталей та надання естетичної картинки сценам в серіалах⁶¹. Також серіали почали знімати культові режисери, а грати в них стали відомі актори Голівуду та театру. Друга ознака – це зміна часу перегляду. Раніше серіали виходили зазвичай раз на тиждень і в певний зазначений час⁶². По суті, люди були залежні від часу, коли транслювався серіал. З розвитком технологій, зокрема й Інтернету, людина сама обирає скільки і коли дивитись той чи інший серіал. Третьою ознакою є прискореність та динамічність⁶³. Порівняно з мильними операми, в нових серіалах сюжет розгортається швидше і динамічніше. Наступною ознакою є складний наратив, який проявляється в складності сюжету, застосуванні різних жанрів та прийомів, зменшеному акценті на мелодраматичності, великій кількості сюжетних ліній, походженні образів і рис героїв з сюжету⁶⁴. Приклад складності наративу в серіалі можна спостерігати, коли певні сюжетні лінії не розвиваються протягом декількох серій, а потім знову оживають.

Дослідниця Маріам Найєм стверджує, що люди потребують великого наративу, яким колись були книги⁶⁵. Спостерігаючи за зниженням рівня продажу книг та їхнього читання і водночас більшою захопленістю серіалами, Маріам Найєм робить висновок, що серіал – це нова форма наративу, яка подобається сучасній людині. Інша дослідниця Інна Кушнарєва також пише, що серіал є великим наративом⁶⁶. Потребу людей у ньому вона пояснює через необхідність в сучасному нестійкому потоці інформації мати стійку рамку, яка створюється серіалом. Чим інтенсивніша інформація і чим більший її потік, тим важче людині самій приймати

---

⁶¹ Там само. – С. 10-11.

⁶² Найєм М. Культурний феномен "Гри Престолів" [Електронний ресурс] / М. Найєм // Postmen. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=vV1OQ04zPwg&t=3117s> (дата звернення 08.03.2018). – Назва з екрана.

⁶³ Кушнарєва І. Як нас привчили до серіалів / І. Кушнарєва. // Логос. – 2013. – № 3 (93). – С. 15.

⁶⁴ Там само. – С.16.

⁶⁵ Найєм М. Культурний феномен "Гри Престолів" [Електронний ресурс] / М. Найєм // Postmen. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=vV1OQ04zPwg&t=3117s> (дата звернення 08.03.2018). – Назва з екрана.

⁶⁶ Кушнарєва І. Як нас привчили до серіалів / І. Кушнарєва. // Логос. – 2013. – № 3 (93). – С. 19.

рішення, тому вона шукає інститути знань, яким вона зможе довіряти; цими інститутами наразі є серіали⁶⁷.

Популярність серіалів та заміну ними книг і кіно можна пояснити також через теорії про сучасне суспільство, яке здебільшого прийнято називати інформаційним суспільством або постмодерним⁶⁸. Зокрема, науковець Мартін Джей увів поняття «окуляроцентризм», яке означає зосередженість сучасного суспільства на візуальному⁶⁹. Концентрація сучасної людини на візуальному, яке стало невід'ємною частиною нашого життя, пояснюється переходом від домодерну до модерну та постмодерну⁷⁰. Окрім цього, дослідники зазначають, що людський мозок швидше сприймає і обробляє візуальну інформацію. В сучасному інформаційному суспільстві, в значному потоці інформації виникає потреба її візуалізації⁷¹. Таким чином, це є ще однією причиною популярності серіалів, оскільки людина на сьогоденному етапі потребує саме такого формату подачі інформації.

Дослідники серіалів виділяють декілька причин, чому люди дивляться серіали, одна з них – спосіб ескапізму. Завдяки серіалам індивід може «зануритись» у віртуальне життя й втекти від своїх проблем та рутини. Іншою причиною може бути використання серіалу як інструменту психологічного розвантаження⁷². Окрім розвантаження, людям подобається дивитись серіал і, спостерігаючи за героями і їхнім життям, розуміти, що є

---

⁶⁷Почепцов Г. «Картковий будинок» : як на зміну кліповому мисленню приходять серіальне [Електронний ресурс] / Г. Почепцов// Хвиля. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://hvylyu.net/analytics/society/kartochnyiy-domik-kak-na-smenu-klipovomu-myishleniyu-prihodit-serialnoe.htm> (дата звернення 20.03.2018). – Назва з екрана.

⁶⁸Karvalics L. Information Society - what is it exactly? [Electronic resource] / L. Karvalics. – 2007. – P. 6. – Mode of access: https://www.researchgate.net/publication/237332035_Information_Society_-_what_is_it_exactly_The_meaning_history_and_conceptual_framework_of_an_expression (viewed on March 21, 2018). – Title from the screen.

⁶⁹Rose G. Researching visual materials : towards a critical visual methodology / Gillian Rose // Visual methodologies. – London, 2001. – P. 7.

⁷⁰Ibid. – P. 8.

⁷¹Karvalics L. Information Society - what is it exactly? [Electronic resource] / L. Karvalics. – 2007. – P. 9. – Mode of access: https://www.researchgate.net/publication/237332035_Information_Society_-_what_is_it_exactly_The_meaning_history_and_conceptual_framework_of_an_expression (viewed on March 21, 2018). – Title from the screen.

⁷²Попова Л. Феномен телевізійних серіалів в сучасній масовій культурі [Електронний ресурс] / Л. Попова, О. Ромах // Аналітика культурології. – 2009. – Режим доступу к ресурсу: <https://cyberleninka.ru/article/n/fenomen-televizionnyh-serialov-v-sovremennoy-massovoy-kulture-1> (дата звернення 21.03.2018). – Назва з екрана.

хтось гірший за них. Окремо виділяють пізнавальну функцію, адже серіали дають змогу дізнатись про ту чи іншу сферу життя, епоху тощо. Ще однією причиною є заміна справжнього спілкування, адже якщо індивід немає того, за кого можна співпереживати, він може турбуватись про долю героїв серіалу⁷³. Ілюстрацією до заміни спілкування та втечі від рутини є цитата німецького кінорежисера Райнера Фасбіндера: «Німці охоче дивляться серіал про сімейне життя. І от діюча в такому серіалі сім'я починає регулярно з'являтися в них вдома, так що скоро вони добре будуть розбиратись у всіх перипетіях їхнього життя. З цього моменту можна надавати змісту серіалу недвозначне політичне забарвлення і продовжувати до того часу, поки самі глядачі не почнуть звертатись в своєму сприйнятті життя до примітивних, вузьколобих суджень його персонажів»⁷⁴. Тобто герої серіалу стають частиною життя індивіда чи цілої сім'ї і можуть використовувати чи орієнтуватись на цінності та норми, які зображені в серіалах. Популярність серіалів пояснюється й наявністю певної структури, яка відтворює колективні архетипи⁷⁵.

Георг Гегель та Йоганн-Готфрід Гердер писали, що для продукту в будь-якій культурі важливо, щоб він відповідав духу часу, саме тоді він буде популярним та дзеркалом⁷⁶. Дух часу - це сукупність унікальних ідей притаманних певній епосі. Відповідністю духу часу можна пояснити, чому певні серіали є культовими та успішними, а деякі ні. Науковець Домінік Моїзі пише: «Як у ХІХ ст. можна було вивчати французьке суспільство за оповіданнями Бальзака, Золя та Флобера, так у ХХІ ст. сучасним аналогом

---

⁷³Подушка А. Г. Феномен серіалів в масовій культурі / А. Г. Подушка // Вісник КНТЕУ - 2017. – № 3. – С. 103.

⁷⁴Терін В. Взаємодія індустрії культури : аналіз німецького досвіду / В. Терін // Масова комунікація : Дослідження практики Заходу / В. Терін. – Москва, 2000. – С. 52–53.

⁷⁵Подушка А. Г. Феномен серіалів в масовій культурі / А. Г. Подушка // Вісник КНТЕУ - 2017. – № 3. – С. 102.

⁷⁶Найєм М. Культурний феномен "Гри Престолів" [Електронний ресурс] / М. Найєм // Postmen. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=vV1OQ04zPwg&t=3117s> (дата звернення 08.03.2018). – Назва з екрана.

журнальних розповідей стали серіали»⁷⁷. Тобто популярні серіали відповідають духу часу і відображають нашу реальність.

Серіали порівнюють з явищем популярності романів у XVIII столітті. У романах описувались деталі повсякденності, мелодраматичні елементи, які викликають співпереживання. Окрім того романи були одним з елементів соціалізації та містили певні соціальні норми⁷⁸. Серіали також здебільшого описують деталі повсякденності, містять мелодраматичні елементи та соціальні норми й є елементом соціалізації⁷⁹.

Оскільки форми мистецтва змінюються з історичним розвитком, так як колись з поширення книгодрукування популярними були романи, згодом з розвитком техніки та появи телевізорів вдома популярним стало кіно, тепер з розвитком технологій, зокрема поширення Інтернету серіали є популярними. Додатково масове мистецтво відповідає смакам та запитам і потребам мас, тобто споживацького суспільства. Тобто серіал набув такої популярності завдяки Інтернету та відповідає на потреби мас.

Деякі з культурних явищ можна назвати феноменами, зокрема і серіали. Коли серіали виходять поза межі віртуального й мають своє відображення в реальному світі – це одна з найяскравіших характеристик культовості серіалу⁸⁰. Хорошим прикладом є книги та фільми про «Гаррі Поттера», після яких починається туризм в місця, де знімали «Гаррі Поттера», з'являються заклади з такою назвою як у фільмі, наприклад, кав'ярня «Три мітли» у Львові, продаються чарівні палички тощо. Маріам Найєм у своєму дослідженні серіалів як культурного феномену зазначає, що

---

⁷⁷Почепцов Г. «Картковий будинок» : як на зміну кліповому мисленню приходять серіальне [Електронний ресурс] / Г. Почепцов// Хвиля. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://hvylya.net/analytics/society/kartochnyi-domik-kak-na-smenu-clipovomu-myishleniyu-prihodit-serialnoe.htm> (дата звернення 20.03.2018). – Назва з екрана.

⁷⁸Раппорт Є. Логіка серіалу / Є. Раппорт // Логос. – 2013. – № 3. – С. 24.

⁷⁹Лаже О. В. Особливості функціонування засобів масової комунікації як агента соціалізації особистості / О. В. Лаже. // Соціальні технології : актуальні проблеми теорії та практики. – 2014. – № 61. – С. 129-130.

⁸⁰Найєм М. Культурний феномен "Три Престолів" [Електронний ресурс] / М. Найєм // Postmen. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=vV1OQ04zPwg&t=3117s> (дата звернення 08.03.2018). – Назва з екрана.

для того, щоб продукт виконав три умови: перше – структура історії за мономіфом, друге – відповідність духу часу, третє – наявність одного цільного великого наративу⁸¹. Мономіф – це термін, який використав Джозеф Кембел в книзі «Герой з тисячами облич», для єдиної універсальної структури історії та етапів, яка зустрічаються в міфах усіх народів. Всього є 3 етапи в історії: 1) відчуження – головний герой виходить з зони комфорту через певні події і повинен пройти випробування; 2) ініціація – безпосередньо самі випробування, які долає головний герой; 3) повернення – герой повертається туди, звідки прийшов (де відбулось відчуження). Маріам Найєм використовує твори Гегеля і Гердера для пояснення культурного феномену, а саме концепцію про дух часу: будь-який продукт мистецтва для того, щоб бути популярним, повинен відповідати духу часу. Тобто можна зробити висновок, що культові серіали відображають нашу реальність, в якій ми живемо. Наприклад передвиборчу кампанію Дональда Трампа порівнюють з епізодом «Час Волдо» серіалу «Чорне дзеркало»⁸². Іншим прикладом є дракони, що є прототипами ядерної зброї з серіалу «Гри Престолів», автор книг «Пісня льоду та полум'я», на основі яких знято серіал казав: «Дракони – це система ядерного стримування. Але чи достатньо цього? Ось які проблеми я намагаюсь проаналізувати»⁸³. Тобто серіали намагаються відображати актуальні соціальні події та проблеми.

Третій елемент, який обов'язковий для культурного феномену – це великий наратив, який буде зрозумілий. Це означає, що весь серіал об'єднує одна велика історія, яка розвивається протягом серій та сезонів. Прикладом такого одного наративу є історія про Гаррі Поттера, де історія про хлопчика чарівника Гаррі Поттера полягає в тому, що він бореться зі злим чарівником

---

⁸¹Там само.

⁸²O'Keefe M. Why You Must Watch «Black Mirror» : «The Waldo Moment» This Weekend [Electronic resource] / O'Keefe // Decider. – 2015. – Mode of access: <https://decider.com/2015/08/07/black-mirror-the-waldo-effect-2016-presidential-race/> (viewed on March 13, 2018). – Title from the screen.

⁸³Marsch C. How Game of Thrones launched an industry of content based on manufactured shock [Electronic resource] / C. Marsch // National post. -2017. – Mode of access: <http://nationalpost.com/entertainment/television/how-game-of-thrones-launched-an-industry-of-content-based-on-manufactured-shock> (viewed on March 13, 2018). – Title from the screen.

та злом, яке він породжує, історія нерозривна, логічна й пов'язана між собою. Окрім того, що наратив має бути цільним в серіалі, цей наратив має бути зрозумілим для всіх, тобто універсальним. Маріам Найєм застосовуючи концепцію Ріхарда Кірша про культурну грамотність стверджує, що для того, щоб люди розуміли один одного з різних країн чи частин світу, вони повинні мати спільний мінімум культурного базису в умовах глобалізації⁸⁴. Теж саме можна застосувати і щодо мистецького твору, зокрема серіалу, який походить з іншої країни, для того, щоб він був зрозумілим він має містити універсальний культурний мінімум, який відомий більшості.

Серіали вже давно стали частиною наукових досліджень. Їхній аналіз здійснюють в межах аналізу фільмів так і міждисциплінарно. Як приклад, можна навести книгу-дослідження французького професора з Гарварду Домініка Моізі «Геополітика серіалів», видана у 2016 році, професорки з університету Глазго Крістін Гераті «Жінки та мильна опера» у 1991 році, іспанського професора Вільного Університету Іспанії Девіда Тоуелса та професора Іллінойського університету Деніса Лоурі «Зображення сексу, контрацепції та сексуальних захворювань у мильних операх» у 1989 році, праця представника Люблянської школи психоаналізу «Кіногід збоценця» у 2006 році та інші. В Україні дослідженням серіалів на даному етапі недостатньо поширене, аналізом серіалів займається незначна частина науковців, такі як Георгій Почепцов, Галина Меднікова, Олена Ванюшина, Сергій Русаков, Ірина Іллюшина та інші.

Окрім дослідження серіалів, за допомогою серіалів дослідники та викладачі пояснюють певні наукові теорії наприклад книга «Гаррі Поттер та міжнародні відносини» Деніела Нексона та Івера Ноймана, де теорія міжнародних зв'язків пояснюється на прикладі серіалу та книги про Гаррі

---

⁸⁴Найєм М. Культурний феномен «Гри Престолів» [Електронний ресурс] / М. Найєм // Postmen. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=vV1OQ04zPwg&t=3117s> (дата звернення 08.03.2018). – Назва з екрана.

Поттера. Також курси на вивчення серіалів є в провідних університетах світу в межах аналізу фільмів, є навіть окремі предмети лише на вивчення серіалу, зокрема курс про «Гру Престолів» вивчають у Гарвардському університеті, який називається «Реальна Гра Престолів: від сучасних міфів до середньовічних моделей», в Університеті Талси в США «Гра Престолів і обмеженість», Західний університет в Канаді «Зима близько: Гра Престолів», в Каліфорнійському Університеті в США «Лінгвістика Гри престолів та мистецтво створення мови», в Університеті Вірджинія в США «Гра Престолів»⁸⁵. В Україні Національний університет ім. Б. Грінченка анонсував введення курсу на основі «Гри Престолів» у 2018/-2019 навчальних роках⁸⁶. Загалом в Україні в університетах вивчають історію кіно, проте курсів чи дослідження серіалів немає.

Окрім того, що серіали відображають нашу реальність вони «володіють сильною впливовою силою - відбувається максимальне включення емоцій і відключення раціонального бачення»⁸⁷. Цей ефект стосується естетизації політики, про що було згадано в першому розділі, адже естетизація це сприйняття через чуттєве. Завдяки такому ефекту серіали впливають на наш світогляд і доносять до нас певну інформацію. Георгій Почепцов називає серіали одним з найголовніших каналів інформування. Глядачі дивлять серіал в розслабленому стані і при цьому відключають «критичне мислення» щодо сприйнятої інформації. Детальніше про те, чому серіали впливають роз'яснює «теорія наративної транспортації»⁸⁸. Відповідно до цієї теорії індивід, який слідує за певною історією, інша назва наративом, як візуальною так і друкованою, переноситься від свого реального світу і

---

⁸⁵De Leau J. 5 Universities Where You Can Take a Class on «Game of Thrones» [Electronic resource] / Joann DeLeau // Scholarship points. – 2017. – Mode of access: <https://www.scholarshippoints.com/campuslife/5-universities-where-you-can-take-a-class-on-game-of-thrones/> (viewed on March 23, 2018). – Title from the screen.

⁸⁶У Київському університеті Грінченка будуть вивчати «Гру престолів» [Електронний ресурс] // Українська правда. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://life.pravda.com.ua/society/2018/02/16/229048/> (дата звернення 24.03.2018). – Назва з екрана.

⁸⁷Почепцов Г. Телесеріали як медіакомунікації [Електронний ресурс] / Г. Почепцов // Media Sapiens. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://ms.detector.media/ethics/manipulation/teleserialy_kak_mediakommunikatsii/ (дата звернення 24.03.2018). – Назва з екрана.

⁸⁸Green M. The Role of Transportation in the Persuasiveness of Public Narratives / M. Green, T. Brock. // Journal of Personality and Social Psychology. – 2009. – № 5. – P. 703-705.

занурюється в історію, за якою спостерігає. Для впливу через транспортацію характерний сильний фокус на подіях історії, переважання емоційних реакцій, почуття насолоди під час слідування за історією, зосередження на образах. Це в свою чергу впливає на відсутність когнітивних процесів та наявності незначної мотивації в мозку людину, щоб здійснювати негативну критику чи контраргументи. Теорія відзначає також, що візуальні образи є сильнішими за друковані. Разом з транспортційним процесом паралельно йде ідентифікація з героєм серіалу, що призводить до того, що індивід бачить історію зі сторони героя, з яким себе ідентифікує. Дослідники вважають, що процес ідентифікації має навіть сильніший вплив на індивіда, ніж транспортація. Виходячи з цієї теорії серіал впливає на глядача, оскільки він переносить його в свою історію, де через апеляцію до емоцій, майже не залишається місця критиці, відповідно на індивіда підсвідомо впливає серіал та правила і норми зображені в ньому. Окрім того глядач ідентифікує себе з певним героєм, тому переймає його світогляд, цілі тощо в історії, що також впливає на індивіда, його сприйняття світу.

Серіал не лише впливає на індивідів, а задає певні норми поведінки⁸⁹. Рой Ескотт вважає, що сучасне кіно є ініціатором нової дійсності, навіть, якщо фільм чи серіал про минулі історичні події⁹⁰. Є дослідження, які підтверджують вплив культурних феноменів на індивідів. Як ілюстрація може слугувати стаття, яка має назву «Мильні опери та народжуваність» про вплив серіалів в Бразилії на народжуваність дітей⁹¹. В дослідженні показано кореляцію між зниженням народжуваності за останні 50 років та переглядом жінками серіалів. Це явище пояснюється тим, що дивлячись серіал, жінка почала засвоювати нові культурні норми, за якими почала згодом діяти в

---

⁸⁹Почепцов Г. Телесеріали як медіакомунікації [Електронний ресурс] / Г. Почепцов // Media Sapiens. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://ms.detector.media/ethics/manipulation/teleserialy_kak_mediakommunikatsii/ (дата звернення 24.03.2018). – Назва з екрана.

⁹⁰Ascott R. Behaviourist Art and the Cybernetic Vision [Electronic resource] / Roy Ascott // Multimedia. From Wagner to Virtual Reality. – 2002. – P. 106-107. – Mode of access: <http://pl02.donau-uni.ac.at/jspui/bitstream/10002/615/1/Roy%20Ascott.pdf> (viewed on March 30, 2018). – Title from the screen.

⁹¹La Ferrara E. Soap Operas and Fertility : Evidence from Brazil / E. La Ferrara, A. Chong, S. Duryea. // American Economic Journal: Applied Economics. – 2012. – № 4. – P. 27-28.

реальному житті. Ще одним прикладом є дослідження Ентоні Грижнського про вплив «Гаррі Поттера» на міленіалів. В результаті книга «Гаррі Поттера» вплинула на політичні цілі та світогляд міленіалів, зокрема рівень толерантності став вищий, а рівень підтримки авторитаризму став нижчим, також у міленіалів зросла цінність рівності та ненасилля⁹². Отже, серіали відображають наш реальний світ, певні норми чи уявлення, які вже існують, тобто вони орієнтуються на маси, але разом з тим, вони формують нас і наше майбутнє.

2.2. Історія створення та відомості про «Гру Престолів», «Картковий будинок», «Чорне дзеркало»

В даній роботі аналізуються такі сучасні популярні серіали як «Гра Престолів», «Картковий будинок» та «Чорне дзеркало». В усіх трьох вищезазначених серіалах в наративі можна знайти політичне, зокрема в «Грі Престолів» одним з основних сюжетів є боротьба за владу, а «Картковий будинок» безпосередньо відображає сучасні реалії американської та світової політики, тому для аналізу було взяти всі сезони цих серіалів. У «Чорному дзеркалі» також наявний політичний сюжет, проте лише в одному з епізодів, а саме «Час Волдо», який і було проаналізовано.

Гра Престолів

«Гра Престолів» – це американський серіал знятий на основі книги Джорджа Мартіна «Пісня льоду та полум'я». Перший сезон вийшов 2011 року, всього було відзнято 7 сезонів, в кожному з яких по 10 серій, окрім останнього сезону (всього 7 серій), з середньою тривалістю 50 хв. – 1 год. запланований вихід також останнього 8 сезону. У 2014 році під час релізу 4 сезону було зафіксовано рекордна кількість глядачів під час транслявання «Гри Престолів» на ресурсі НВО, що призвело до перезавантаження сайту

---

⁹²Почепцов Г. Телесеріали як медіакомунікації [Електронний ресурс] / Г. Почепцов // Media Sapiens. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://ms.detector.media/ethics/manipulation/teleserialy_kak_mediakommunikatsii/ (дата звернення 24.03.2018). – Назва з екрана.

через велику кількість глядачів. Було зафіксовано 5.9 мільйонів нелегальних завантажень 3 сезону «Гри Престолів», це без врахування перегляду цього фільму глядачами онлайн.

Згідно з даними НВО, в день прем'єри 7 сезону «Гри Престолів» всього за день 16.1 мільйон глядачів дивились серіал. Загалом НВО стверджує, що перегляд кожної серії сьомого сезону досягає середньої позначки більше, ніж 30 мільйонів глядачів через платформу НВО⁹³. Серіал «Гра Престолів» є на більшості глядацьких сайтів на найвищих позиціях рейтингу як серіал, який рекомендують подивитись. Наприклад, відповідно до дослідження глядацького веб-сайту Rotten Tomatoes, де глядачі виставляють свої оцінки фільмам, «Гра Престолів» отримала перше місце в рейтингу як кращий серіал за останні 20 років⁹⁴. Серіал «Гра Престолів» має 38 престижних кінонагород, зокрема у 2016 році отримав премію «Еммі» за найкращий драматичний серіал року⁹⁵.

Загальний сюжет фільму відбувається в середньовічній Європі на континенті Вестерос, який розділений на сім королівств, в кожному з яких є головний опікун – знатна родина-опікун (наглядач, хранитель), яка править. Є такі основні опікуни - роди: дім Баратеонів, дім Старків, дім Ланістерів, дім Арренів, дім Таллі, дім Тирелів, дім Грейджоїв, дім Мартелів, дім Таргарієнів. Кожен рід-опікун має свій герб, гасло, своє військо та свого очільника – лорда, який очолює своє королівство. Передісторія серіалу була за 15 років до початку основного сюжету. Передісторія полягає у війні семи королівств, яка розпочалась внаслідок викрадення Ліанни Старк з дому Старків сином Безумного короля Ейрісом Таргарієном II. Батько Ліани і її

---

⁹³Koblin J. "Game of Thrones" Finale Sets Ratings Record [Electronic resource] / Koblin // The New York Times. – 2017. – Mode of access: <https://www.nytimes.com/2017/08/28/arts/television/game-of-thrones-finale-sets-ratings-record.html> (viewed on April 1, 2018). – Title from the screen.

⁹⁴Kirbi M. This is the best TV show in the last 20 years, according to a Rotten Tomatoes survey [Electronic resource] / Meaghan Kirbi // Hello Giggles. – 2017. – Mode of access: <https://hellogiggles.com/reviews-coverage/tv-shows/game-thrones-best-tv-show-past-20-years-rotten-tomatoes/> (viewed on April 1, 2018). – Title from the screen.

⁹⁵Game Of Thrones HBO [Electronic resource] / Awards&Nominations // Television Academy. – 2016. – Mode of access: <https://www.emmys.com/shows/game-thrones>. viewed on April 1, 2018). – Title from the screen.

брат вимагали повернути Ліану, проте їх було страчено Безумним королем, внаслідок чого починається війна Старків та Баратеонів проти Таргарієнів, яка ще називається повстанням Роберта, адже Роберту з дому Баратеонів була обіцяна Ліана як дружина.

Безпосередньо сам сюжет серіалу розпочинається з приїзду короля Роберта Баратеона та його дружини королеви Серсеї Ланістер в королівство Старків. Король попросив свого друга Неда Старка, який був лордом Старків, стати його правицею – головним радником короля, оскільки раптово помер Арєон Старк, який був попереднім правицею. Нед Старк прийнявши свою посаду та приступивши до виконання своїх обов'язків виявляє, що попередній правиця загинув через сім'ю Ланістерів, а діти чинного короля Роберта є не його, а народжені внаслідок інцестних зв'язків королеви Серсеї Ланістер та її брата Джейммі Ланістера.

Нед Старк збирався сказати це королю, проте той раптово помирає під час полювання, як вже потім дізнається Старк, не без допомоги королеви. Після цього внаслідок ряду хаотичних подій королем стає Принц Джофрі (син Серсеї та Джейммі Ланістерів), а Неда Старка ув'язнено та згодом було страчено, через що його сім'я разом зі своїм військом вирушає в столицю проти Ланістерів на війну. На тлі війни та ворожнечі між Ланістерами та Старками й іншими сім'ями розгортається подальший сюжет.

Існує, окрім вищезазначеної, ще дві сюжетні лінії: перша – про двійнят Візеріс та Дайнеріс Таргарієнів, які були онуками короля Безумного короля, що правив перед Робертом Баратеоном. Вони бажають повернути собі залізний трон (трон, де сидить король і є головним символом влади в серіалі). Згодом Візеріс помирає, а його сестра Дайнеріс стає матір'ю драконів і досягає значних успіхів в завоюванні. Друга сюжетна лінія про те, як за стіною (оборонна споруда на півночі королівства, де служить Нічна варта для захисту та розвідки від того, що існує за стіною) оживають негативні магичні істоти. Цими негативними магичними істотами є армія мертвих та білі

ходаки, яких очолює Король Ночі. Король Ночі зі своєю численною армією рухається до стіни і хоче перетворити все живе у мертве.

Серіал «Гра Престолів» є культовим серіалом. По-перше, структура серіалу «Гра Престолів» відповідає структурі мономіфу, адже зав'язка починається з того, що один з головних героїв має змінити свій спосіб життя та покинути зону комфорту. Після цього відбуваються різні випробування як етап ініціації.

По-друге, серіал «Гра Престолів» відповідає духу нашого часу, про що свідчать вищезазначені дані високих показників кіноперегляду та різні дослідження, де вказана схожість сцен чи подій серіалу з сучасним світом. Наприклад Домінік Моїзі вказує на схожість певних сцен насилля в «Грі Престолів» з ІДІЛОМ⁹⁶, чи асоціація драконів з ядерною зброєю у автора книг (було описано вище).

По-третє, «Гра Престолів» має один великий пов'язаний наратив, який розвивається логічно впродовж сезонів і є зрозумілим. В серіалі показано світ, який схожий на Середньовіччя, а сюжет розгортається щодо боротьби за владу – ці елементи в умовах глобалізації можна вважати культурним базисом, який зрозумілий всім.

Окрім того «Гра Престолів» виходить поза межі віртуального світу, що є одним з показників культовості, зокрема це проявляється в туризмі в Північну Ірландію, Ісландію, Мальту, Іспанію, Хорватію, де знімали «Гру Престолів»⁹⁷. Представники британської туристичної компанії Black Tomato стверджують, що 40% їхніх клієнтів їхали в Ісландію, щоб побачити місця зйомок серіалу⁹⁸. Окрім туризму це проявляється в продажі різних масок,

---

⁹⁶Moisi D. Why We Need «Game of Thrones» [Electronic resource] / Dominique Moisi // Project Syndicate. – 2015. – Mode of access: <https://www.project-syndicate.org/commentary/why-we-need-game-of-thrones-by-dominique-moisi-2015-04?barrier=accesspaylog> (viewed on April 3, 2018).

⁹⁷Туристи зможуть потрапити в "Гру Престолів" і "Твін Пікс" [Електронний ресурс] / Туризм // Укрінформ. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2247517-turisti-zmozut-potrapiti-v-gru-prestoliv-i-tvin-piks.html> (дата звернення 03.04.2018). – Назва з екрана.

⁹⁸Там само.

пов'язаних з героями «Гри Престолів», а в університетах вводяться різні курси для студентів для вивчення цього серіалу (було перераховано вище), створені комп'ютерні відеоігри тощо.

Дослідження Маріам Найєм про культурний феномен «Гри Престолів» показує причини популярності цього серіалу⁹⁹. Серед них можна виділити декілька: перша з них це фемінізм, адже в серіалі зображено відносно багато жінок, вони не одного кольору шкіри і вони мають різні соціальні ролі. Друге – це натуралістичність, це більш технічний аспект, який пов'язаний з якістю та деталями в серіалі. Третій – це жорстокість до тих, хто ображає, адже людям приємно спостерігати, як негативний герой помирає. Четверта причина це правдоподібність, яка полягає в тому, що немає чіткого розділення на добро і зло, адже в реальності так само. Наступна причина – це порнографічний елемент, який приваблює глядачів. Далі йдеться про розчарування, яке ніколи не завершується, що означає, що глядачі відчують сум, коли один з головних позитивних героїв вмирає, проте водночас очікують якоїсь сатисфакції і відплати за це. Наступний елемент – це зомбі та дракони, які приваблюють та зацікавлюють глядачів, так само як і порнографічний елемент. Задоволення своїх відхилень – це ще одна з причин: у кожного є свої відхилення і людям приємно дивитись, що у когось вони серйозніші. Багаторівневість сенсів – в серіалі є багато рівнів, які можна обговорювати, починаючи від глибоких тем політики, економіки, закінчуючи обговоренням порнографічного матеріалу. Прагнення до жорстокості – це те, що в кожного з нас є, тому приємно це дивитись. Боротьба за владу – зображення того, що владою є те, що досягається боротьбою; романтизація війни – аудиторії подобається, коли війна зображується красивою. Узагальнюючи ці причини, Маріам Найєм доходить до висновку, що вищеперераховані причини можна позначити через основні інстинкти в

---

⁹⁹Найєм М. Культурний феномен "Гри Престолів" [Електронний ресурс] / М. Найєм // Postmen. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=vV1OQ04zPwg&t=3117s> (дата звернення 08.03.2018). – Назва з екрана.

психоаналізі такі як жага до смерті та жага до сексу, саме використовуючи це серіал «Гра Престолів» є популярним¹⁰⁰.

Картковий будинок

«Картковий будинок» є продуктом телеканалу Netflix і знятий на основі роману Майкла Доббса. Перший сезон серіалу було реалізовано у 2013 році, всього станом на 2017 рік було відзнято 5 сезонів, в кожному з яких по 13 серій.

Серіал «Картковий будинок» лише під час трансляції прем'єри другого сезону дивились від 2 до 3 мільйонів глядачів¹⁰¹. Цей серіал здобув декілька престижних нагород в галузі кіно, зокрема Премія Гільдії кіноакторів США за найкращу чоловічу роль у драматичному серіалі, Премія "Еммі" за найкращу роботу оператора в серіалі або програмі (однокамерна зйомка) та інші.

«Картковий будинок» є популярним серіалом, який входить в рейтинги глядацьких сайтів як один з тих, що вартий уваги. Зокрема ресурс Rolling Stone вважає цей серіал в сотні найкращих серіалів¹⁰². Також «Картковий будинок» отримує схвальні відгуки від глядачі та кінокритиків, зокрема на сайті Rotten Tomatoes: другий сезон має рейтинг 88%, а середній рейтинг 8 з 10¹⁰³.

Головний сюжет розгортається навколо політика Френсіса Андервуда та його дружини Клер. Дії відбуваються в Америці. На початку першого сезону Френсіс Андервуд – демократ в конгресі, який є координатором

---

¹⁰⁰Там само.

¹⁰¹Derek T. Is House of Cards Really a Hit? The people reading about TV and the people watching TV are living in two separate worlds [Electronic resource] / Derek // The Atlantic. – 2014. – Mode of access: <http://www.theatlantic.com/business/archive/2014/02/is-i-house-of-cards-i-really-a-hit/284035/> July 29, 2014 (viewed on April 4, 2018). – Title from the screen.

¹⁰²Sheffield R. 100 Greatest TV Shows of All Time [Electronic resource] / R. Sheffield // Rolling Stone. – 2016. – Mode of access: <https://www.rollingstone.com/tv/lists/100-greatest-tv-shows-of-all-time-w439520/house-of-cards-w439547> (viewed on April 5, 2018). –Title from the screen.

¹⁰³House of cards: season 2 (2014) [Electronic resource] / Trending on RT // Rotten Tomatoes – Mode of access: https://www.rottentomatoes.com/tv/house_of_cards/s02/ (viewed on April 5, 2018). –Title from the screen.

більшості в парламенті. Френсіс допомагав виграти вибори новообраному Президенту США, і очікував, що за це йому дадуть місце державного секретаря. Проте Президент вирішив, що він більш потрібний у Конгресі, але Френсіс не збирається здаватись і прагне досягти свого. В серіалі поступово показано шлях Френсіса Андервуда від конгресмена до президента. Поруч з Френсісом постійно перебуває його дружина Клер, яка не лише підтримує його, а й допомагає у його політичних справах. В серіалі також використано прийом прямого звернення головного героя Френсіса до глядачів, що допомагає глядачу ідентифікувати себе з політиком, попри те, що він виступає як негативний герой¹⁰⁴.

«Картковий будинок» відповідає духу часу, наприклад в третьому сезоні серіалу з'являється очільник Російської Федерації Віктор Петров з ініціалами, зовнішністю та поведінкою схожий на реального прототипа Володимира Путіна. Чи наприклад в 5 сезоні показані вибори президента США, які одразу асоціюються з виборами Хіларі Клінтон та Дональда Трампа, зокрема герой Вілл Конвей, який балотувався в президенти здобув більшість за загальною кількістю голосів, в той час як головний герой Френк Андервуд здобуває більшість в колегії виборців, тому стає переможцем.

На відміну, від «Гри Престолів» серіал «Картковий будинок» не є культурним феноменом, адже серіал не виходить поза межі реальності, в ньому відсутній один великий наратив, який буде зрозумілий більшості.

Чорне дзеркало

Серіал «Чорне дзеркало» був створений журналістом Чарльзом Брукером. Спочатку його транслював британський телеканал Channel 4,

---

¹⁰⁴Game of Thrones, House of Cards and the Belief in a Just World [Electronic resource] / [A. Gierzynski, S. Weichselbaum, H. Aydelottand others.] // Research Gate. – 2015. – P. 15. – Mode of access: https://www.researchgate.net/publication/283908504_Game_of_Thrones_House_of_Cards_and_the_Belief_in_a_Just_World?enrichId=rgreq-76e3d9af8a5c4de5752b47016ebe9d3c-XXX&enrichSource=Y292ZXJQYWdlOzI4MzkwODUwNDtBUzoyOTY0MzYzNTM3ODE3NjJAMTQ0NzY4NzY0MjU4MA%3D%3D&el=1_x_2&_esc=publicationCoverPdf (viewed on April 6, 2018). –Title from the screen.

згодом серіал було викуплено Netflix. Уперше серіал було показано у 2011 році. Всього було випущено 4 сезони, у 2 з яких по 3 серії, у 2 інших по 6 серій та 1 спецефізод, середня тривалість серій 40 – 90 хв.

Серіал «Чорне дзеркало» є ще одним популярним серіалом, який включено в рейтинги різноманітних глядацьких ресурсів. Відома онлайн-газета The Guardian включила цей серіал в рейтинг 50 кращих серіалів за 2016 рік, де «Чорне дзеркало» займає шосту сходинку¹⁰⁵. На глядацькому сайті Rotten Tomatoes серіал має середню оцінку 8 з 10¹⁰⁶. «Чорне дзеркало» здобуло декілька престижних кінонагород, наприклад у 2017 році прайм-тайм премію «Еммі» у номінації «видатний телесеріал»¹⁰⁷.

Основна тема серіалу показати вплив технологій на людське життя, про що свідчить сама назва серіалу, адже за словами творця серіалу, назва «чорне дзеркало» стосується чорних екранів телефонів, планшетів, ноутбуків, які присутні у нашому повсякденні. Серії та сезони між собою не пов'язані одним наративом. Серіал «Чорне дзеркало» не є культурним феноменом, адже відсутній єдиний великий наратив, а сам серіал «не виходить» в реальність.

В серіалі «Чорне дзеркало» можна знайти один епізод, пов'язаний з політикою «Час Волдо». В епізоді розповідається про ведмедика Волдо, який є вигаданим анімаційним персонажем і є частиною комедійного шоу. Автор ідеї і сам Волдо за кадром – це комік Джеймі Солтер, основним завданням якого є брати інтерв'ю у різних відомих людей. Під час виборчих перегонів в окрузі продюсер пропонує Волдо брати участь у виборах. Волдо стає більш популярним, він також агітує, бере участь у дебатах на рівні з іншими живими кандидатами. Під час кампанії до продюсера та автора-коміка, який

---

¹⁰⁵The 50 best TV shows of 2016: the full list [Electronic resource] / 2016 in TV // The Guardian. – 2016. – Mode of access: <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2016/dec/06/best-tv-shows-of-2016> (viewed on April 6, 2018). – Title from the screen.

¹⁰⁶Black Mirror: Season 4 (2017) [Electronic resource] / Trending on RT // Rotten Tomatoes. – 2017. – Mode of access: https://www.rottentomatoes.com/tv/black_mirror/s04 (viewed on April 6, 2018). – Title from the screen.

¹⁰⁷Black Mirror: San Junipero [Electronic resource] / Awards&Nominations // Television Academy – Mode of access: <https://www.emmys.com/shows/black-mirror-nosedive> (viewed on April 10, 2018). – Title from the screen.

втілює Волдо звертається член американської агенції, який вважає, що Волдо може стати найпопулярнішим політиком не лише в країні, але й у світі. Згодом автор Волдо Джеймі хоче завершити цю історію з Волдо, але йому не вдається. Він покидає роботу, але ведмедик Волдо далі живе й стає популярним у всьому світі.

Отже, для розкриття образу політика використано такі популярні серіали: «Гра Престолів», «Картковий будинок», «Чорне дзеркало». Всі три серіали мають велику кількість переглядів, займають високі позиції у рейтингу глядачів і є якісними, про що свідчить отримані кінонагороди. Зазначені серіали відповідають духу часу, тобто відображають реальність. Також серіал "Гра Престолів" є культовим серіалом, реальність якого виходить поза межі екрану.

РОЗДІЛ III. ПОЛІТИКА ТА ПОЛІТИКИ В СЕРІАЛАХ «ГРА ПРЕСТОЛІВ», «КАРТКОВИЙ БУДИНОК», «ЧОРНЕ ДЗЕРКАЛО»

3.1. Серіали «Гра Престолів», «Картковий будинок», «Чорне дзеркало» та ставлення населення до політики

Існує багато робіт з дослідження «Гри Престолів», частина з них присвячена темами гендеру, сексуального насилля та людям з обмеженістю, інша частина присвячена поясненню на прикладі «Гри Престолів» теорії міжнародних відносин та інші. Наявні дослідження на різні теми щодо «Карткового будинку» та «Чорного дзеркала», проте їхня кількість менша, у порівнянні з дослідженнями про «Гру Престолів».

Оскільки серіали впливають на глядачів, важливо проаналізувати, який саме вплив мають серіали «Гра Престолів», «Картковий будинок» та «Чорне дзеркало» на політику та участь в ній. Робота колективу авторів Ентоні Грижинського, Сари Веішельбаум та інших провели цікаве дослідження, як серіал «Гра Престолів» впливає на світогляд глядачів¹⁰⁸. Зокрема вони стверджують, що ті, хто дивляться розважальний контент такий як кіно та серіали, вірять в те, що світ є справедливим, а кожна людина отримує те, що заслуговує. Адже в переважній більшості кіно та серіалах в кінці позитивний герой, який уособлює добро завжди перемагає, а негативний герой, що уособлює зло зазначає поразки та отримує покарання. Така віра у справедливий світ має свій вплив на уяву про політику та дії щодо політики, так автори наводять, що це має своє відображення на редистрибутивну політику, почуття щодо бідних, на загальний консерватизм, авторитарність та соціальний активізм¹⁰⁹. Вищезазначені автори вирішили перевірити вплив «Гри Престолів» та «Карткового будинку», які є популярними, попри те, що

¹⁰⁸Game of Thrones, House of Cards and the Belief in a Just World [Electronic resource] / [A. Gierzynski, S. Weichselbaum, H. Aydelottand others.] // Research Gate. – 2015. – P. 17-20. – Mode of access: https://www.researchgate.net/publication/283908504_Game_of_Thrones_House_of_Cards_and_the_Belief_in_a_Just_World?enrichId=rgreq-76e3d9af8a5c4de5752b47016ebe9d3c-XXX&enrichSource=Y292ZXJQYWdlOzI4MzkwODUwNDtBUzoyOTY0MzYzNTM3ODE3NjJAMTQ0NzY4NzM0MjU4MA%3D%3D&el=1_x_2&_esc=publicationCoverPdf (viewed on April 6, 2018). –Title from the screen.

¹⁰⁹Ibid. – P. 5.

це не історії з «щасливою кінцівкою». В сюжетах серіалів «Гра Престолів» та «Картковий будинок» хороші, справедливі герої зазнають поразки, помирають, в той час як негативні герої отримують бажане.

Для дослідження впливу вищезазначені дослідники використали 2 дослідження та 2 експерименти. Перше дослідження полягало в опитуванні, в якому взяли участь 1003 людини, 79% з яких були віком від 18 до 25 років, які вже дивились серіал «Гра Престолів» чи «Картковий будинок».

Другим був експеримент, в якому було 5 груп волонтерів, чотирьом групам потрібно було подивитись декілька серій «Гри Престолів» чи «Карткового будинку», одна група нічого не дивилась. Через тиждень після перегляду волонтерам надійшло опитування. Третім був експеримент, в якому взяли участь 89 студентів, одній групі студентів за тиждень необхідно подивитись 5 епізодів «Гри Престолів», іншій групі студентів піти в театр на виставу «Хоббіт: Битва 5 армій». На початку наступного тижня студентам був надісланий опитник, на який потрібно дати відповідь. Четвертим був дослідницький проект студентів під наглядом одного з авторів дослідження, де аналіз відбувався на основі опитування щодо «Карткового будинку».

В результаті дослідження було виявлено, що глядачі серіалів «Картковий будинок» та «Гра Престолів» схильні вірити, що мета виправдовує засоби, до того ж у глядачів «Карткового будинку» ця схильність є сильнішою. У тих, хто дивився є зниження віри в те, що світ справедливий, ніж у тих, хто не дивився цих серіалів чи дивився альтернативні. Також у глядачів «Карткового будинку» цинічніше ставлення до політики. Тобто виходячи з цього дослідження серіали «Гра Престолів» та «Картковий будинок» формують думку про те, що світ несправедливий, а отже, несправедливий і світ політики. Окрім того, схильність глядачів до віри що мета виправдовує засоби призводить до думок, що заради мети можна порушувати правила, закони, моральні принципи та обіцянки.

Щодо політичного в серіалі «Картковий будинок» та його впливу на глядачів є дослідження Георгія Почепцова¹¹⁰. На його думку, цей серіал призводить до думки в масовій свідомості, що політика має право на брудні інструменти. Також серіал відображає, що внутрішні вороги є більш небезпечними, ніж зовнішні.

Ще одне дослідження Аліс Фрітц про «Картковий будинок», де вона використовує нарративний аналіз стверджує, що серіал показує більшість політиків як холодних, корупційних осіб, індивідуальні інтереси яких є пріоритетнішими за загальні, а ті, хто такими не є, будуть знищені. Також, країною правлять багаті та сильні, а демократія – є лише вуаллю для олігархату, який насправді править країною¹¹¹.

Дослідження Алекса Борена через риторичний аналіз серіалу «Чорне дзеркало» показує, що ера нових технологій є частиною культурної індустрії, яка впливає на повсякденне життя та політику¹¹². Зокрема ті, хто хочуть не бути бідними, чи ті, хто хочуть стати політиками, повинні стати частиною культурної індустрії. Також показано, що культурна індустрія кооптує всіх, хто намагається їй протистояти і за допомогою культурної індустрії можна заспокоїти громадян, коли це необхідно.

Інше дослідження серіалу на основі якісного контент-аналізу відображає, що «Чорне дзеркало» порушує такі питання: перенесення політики на телебачення і зокрема до спектаклю призводить до того, що політика стає частиною розваги і спрощується, вона починає розважати, а не

---

¹¹⁰Почепцов Г. «Картковий будинок»: як на зміну кліповому мисленню приходять серіальне [Електронний ресурс] / Г. Почепцов// Хвиля. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://hvylya.net/analytics/society/kartochnyiy-domik-kak-na-smenu-klipovomu-myishleniyu-prihodit-serialnoe.htm> (дата звернення 20.03.2018). – Назва з екрана.

¹¹¹Fritz A. The West Wing and The House of Cards: A comparison of narrative strategies of two politically-themed dramas / A. Fritz // Colloquy. – 2015. – № 11. – P. 134-135.

¹¹²Boren A. A Rhetorical Analysis of Black Mirror: Entertaining Reflections of Digital Technology's Darker Effects /A. Boren // Undergraduate Research Journal. – 2015. – № 8. – P. 16-17.

інформувати населення¹¹³. Політика демократії є насправді антидемократичною, адже критика політиків не містить жодних конструктивних пропозицій для вирішення. Суспільство відчуває певне полегшення і має думку, що чинить вірно, коли звинувачує у всьому політиків чи олігархів, висміює їх, критикує і відбувається видовищна сатира (висміювання політиків на розважальних шоу наприклад). Обурення та незадоволення політикою трансформується в сміх, немає конструктивних наслідків і як наслідок, не відбувається опір, протести тощо. Нові технології підвищують рівень участі в політиці і зважаючи на сучасний розвиток здаються підходящим інструментом для демократії, незважаючи на це нові технології загрожують демократії, оскільки спрощують політику та поширюють нігілізм (немає нічого за зовнішнім виглядом) через розваги та сатиру.

Таким чином, серіали "Гра Престолів" та "Картковий будинок" та «Чорне дзеркало» впливають на глядачів та їхнє ставлення до політики. Зокрема ті, хто дивився «Гру Престолів» та «Картковий будинок», мають схильність вірити, що світ і політика несправедливі, і що заради досягнення мети можна використовувати будь-які інструменти. «Картковий будинок» формує та підтримує думку, що політика може використовувати брудні інструменти, а самі політики є холодними та жорстокими, а країною правлять ті, хто мають гроші. «Чорне дзеркало» показує, що політика є частиною культурної індустрії, яка кооптує опозицію і допомагає заспокоїти населення, коли це потрібно політикам. Політика, через перенесення на екрани телебачення, спрощується і стає частиною розваги для суспільства, а невдоволення людей трансформується у висміювання політиків без жодної конструктивної критики, що робить наявну систему політики антидемократичною.

---

¹¹³Altunay M. Dystopia on television: Black Mirror [Electronic resource] / M. Altunay, H. Askan // Academia. – Mode of access: http://www.academia.edu/30784952/DYSTOPIA_ON_TELEVISION_BLACK_MIRROR (viewed on April 16, 2018). – Title from the screen.

3.2. Характеристика політиків в «Грі Престолів», «Картковому будинку», «Чорному дзеркалі»

Для розкриття образу політика, було виділено такі критерії: 1) позитивний чи негативний персонаж – як зображено персонаж політика у серіалі; 2) наявність моралі – наявність чи відсутність моральних принципів та їхнє дотримання політиком; 3) прийняття рішень – на чому базується прийняття рішення, чи є радники; 4) турбота про свій електорат – чи дбає політик про виборців або населення, яким керує; 5) дотримання правил, законів – чи порушує політик усталені правила чи закони; 6) мотиви – основні прагнення політика, які керують ним; 7) основні риси – загальна характеристика політика (див. додаток 1). Важливо зазначити, що в усіх трьох серіалах серед головних героїв, яких можна назвати політиками, представлені особи як чоловічої, так і жіночої статі. Для розкриття образу політика було проаналізовано по чотири головних герої з серіалів «Гра Престолів», «Картковий будинок» (2 жінки та 2 чоловіки), та 1 головний герой з епізоду «Час Волдо» серіалу «Чорне дзеркало», оскільки лише один персонаж був розкритий як політик.

Серсея Ланістер («Гра Престолів»)

Серсея Ланістер – одна з головних героїнь серіалу, яка належить до дому Ланістерів. Вона донька Тайвіна Ланістера, який є головою дому Ланістерів править західними землями. Серсея має брата близнюка Джеймі та молодшого брата Тірiona. Була дружиною короля семи королівств Роберта Баратеона, спершу кохала його, але оскільки зрозуміла, що він кохає Ліліан Старк, яка давно померла, розлюбила його. Після смерті короля Роберта, стала королевою-матір'ю, згодом після смерті своїх дітей стає королевою.

Королева Серсея красива жінка, яка здається врівноваженою, спокійною та тою, яка все контролює навколо себе. Проте аналізуючи її

образ видно, що вона насправді емоційна, через що робить невважені кроки і за зовнішньою оболонкою є неврівноваженою.

Серсея негативний герой в серіалі, характер якої протягом семи сезонів залишається незмінним. З першої серії до королеви Серсеї може виникнути співчуття як до жінки короля, чоловік якої Роберт Баратеон постійно п'є та зраджує їй. Проте вже зовсім скоро з'ясовується, що королева має інтимний зв'язок зі своїм братом і риси її характеру поступово розкриваються. Зокрема розкривається її лицемірство, наприклад в сцені, коли вона говорить Кейтелін Старк, що молиться кожного дня, аби син Кейтелін знову одужав, хоча в іншій сцені цього епізоду говорить своєму братові Джеймі, що хоче, аби син Кейтелін Старк помер, оскільки він бачив як Серсея та її брат мали інтимний зв'язок, через що Джеймі і викинув хлопчика з вежі¹¹⁴.

Королева Серсея ніколи не була осторонь справ королівства та постійно мала людей при дворі, які служили їй. Вона мала своїх представників і у малій раді короля – основному дорадчому органі короля. Вона плела свої інтриги і завжди мала владу більшою чи меншою мірою. Наприклад, Серсея певний час очолювала малу раду короля під час правління свого другого сина Томена, а також запросила туди своїх людей¹¹⁵. Вона наказала своїй людині Ланселю Ланістеру, який був чашником короля, отруїти короля під час полювання на кабана¹¹⁶. Також вона влаштовує змову проти Неда Старка, який був правицею короля. Коли Еддард Старк хотів заарештувати сина Серсеї Джофрі, який одразу посів трон незаконно, після смерті Роберта Баратеона, оскільки він не був сином короля, а сином Серсеї та її брата, підкуплена варта Серсеєю заарештовує Неда Старка, а радники з

---

¹¹⁴ Season 1. Episode 2. The Kingsroad [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/2-the-kingsroad> (viewed on February 14, 2018). – Title from the screen.

¹¹⁵ Season 5. Episode 3. High Sparrow [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2015. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-05/3-high-sparrow> (viewed on March 16, 2018). – Title from the screen.

¹¹⁶ Season 1. Episode 7. You Win Or You Die [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/7-you-win-or-you-die> (viewed on February 16, 2018). – Title from the screen.

малої ради, які обіцяли бути з Недом Старком допомагають королеві¹¹⁷. Тобто Серсея порушує правила престолонаслідування і знаючи, що її син не є сином попереднього короля, обманює, щоб здобути владу для себе та свого сина. Окрім цього порушення узвичаєних норм можна знайти в тому, що вона кохає свого брата і має інтимні стосунки з ним, а також протягом певного періоду мала інтимні стосунки зі своїм племінником Ланселем Ланістером, що заборонено законом та релігією країни. Також королева Серсея порушує правила та процедури, коли вони їй не підходять, наприклад, коли вона мала постати до суду перед сімома септонами, яких вона сама попередньо наділила такою владою, за свої гріхи, вона не з'являється на суд і за допомогою дикого вогню знищує септу та всіх, хто там знаходиться¹¹⁸.

Королева Серсея має трьох дітей: Джофрі, Мірцелу та Томана. Через діалоги та згадки про своїх дітей, характер Серсеї розкривається як не повністю негативний. Вона справді дуже їх любить і готова заради них на все. Вона так говорила своєму сину Томану: «Твоє щастя – єдине моє бажання... Заради тебе я готова на все, на все, аби захистити тебе, любий. Я палитиму міста. Для мене цінний лиш ти і твоя сестра¹¹⁹.» Проте з її дій виникає думка про «нездорову» любов, адже з одного боку вона каже своєму синові Томану, що бажає йому щастя і обіцяє визволити його кохану дружину королеву Маргері, проте вона сама зробила так, щоб спершу ув'язнили Маргері, оскільки вона дедалі більше отримувала політичної ваги, а потім знищує всю септу з присутніми там, серед яких була і королева Маргері. Через втрату дружину її син Томан закінчує життя самогубством. Інший прояв її дивної любові можна спостерігати, коли під час битви на

---

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ Season 6. Episode 10. The Winds of Winter [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2016. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-06/10-the-winds-of-winter> (viewed on March 23, 2018). – Title from the screen.

¹¹⁹ Season 5. Episode 7. The Gift [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2015. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-05/7-the-gift> (viewed on March 17, 2018). – Title from the screen.

Чорноводній Станіса Баратеона з королівськими військами, думавши, що війна програна, вона намагалась отруїти свого сина Томана¹²⁰.

Серсея є жорстокою та підлою. Вона постійно принижує майбутню дружину свого первістка Джофрі Сансу Старк¹²¹. Також Серсея хотіла завдати болю своєму молодшому брату Тіріону Ланістеру відібравши в нього жінку, яку він кохає. Вона затримала, як вона думала кохану Тіріона (насправді вона затримала не ту), і побила її, до того ж погрожувала Тіріону, сказавши, якщо з її сином щось станеться у битві, ця жінка буде отримувати більше ран¹²². Це лише частина прикладів її жорстокості.

Серсея не дбає про королівство, а основним її прагненням є влада, а також, як вона стверджує збереження сім'ї Ланістерів. Після смерті всіх її дітей та батька, вона турбується про збереження себе та свого коханого брата Джеймі: «Ми останні Ланістери, про яких треба дбати»¹²³. Заради влади та збереження «останніх Ланістерів» вона здатна на все: «щоб не стояло на нашому шляху – ми це здолаємо, заради нас, заради нашого дому»¹²⁴.

Вона не поважає думку людей, якими править і є самовпевненою, наприклад, Серсея хоча всім розповісти, що батьком дитини, яку вона чекає є її брат Джеймі. При цьому Джеймі її застерігає: «Народу це не сподобається». Серсея відповідає на це: «левів не повинна цікавити думка овець»¹²⁵. Народ, яким вона править теж не поважає її.

---

¹²⁰ Season 2. Episode 9. Blackwater [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2012. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-02/9-blackwater> (viewed on March 5, 2018). – Title from the screen.

¹²¹ Ibid.

¹²² Season 2 .Episode 8. The Prince of Winterfell [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2012. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-02/8-the-prince-of-winterfell> (viewed on March 4, 2018). – Title from the screen.

¹²³Season 7. Episode 1. Dragonstone [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/1-dragonstone> (viewed on March 23, 2018). – Title from the screen.

¹²⁴ Season 7. Episode 7. The Dragon and the Wolf [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/7-the-dragon-and-the-wolf> (viewed on March 25, 2018). – Title from the screen.

¹²⁵ Ibid.

Королева Серсея не дотримує обіцянок, яких вона дає. Наприклад, Серсея обіцяла перемир'я Дайнеріс Таргарієн заради спільної боротьби проти армії ночі, говорячи: «Темрява йде по всіх нас, ми зустрінемо її разом». Проте згодом вона говорить її брату, що то були пусті слова, щоб захопити землі і отримати владу: «Я скажу все, що знадобиться, щоб забезпечити порятунок нашого дому»¹²⁶.

Серсея не слухає радників, які кажуть їй неприємні для неї речі, навіть, якщо це дійсно правда. Натомість вона оточує людей, які віддано будуть їй служити, не перечити, і розповідаючи про стан справ в королівстві, будуть говорити їй ту інформацію, яка її влаштовуватиме. Так вона замінила мейстра Піцеля, який їй постійно і вірно служив, на Квіберна¹²⁷.

Про Серсею складається враження як про жінку, яка не готова поставити себе на місце інших, не має широкого крузору, а її рішення не є далекоглядними. Наприклад, вона звинувачує свого брата Джеймі Ланістера, що він її покинув, коли їй було важко, хоча Джеймі був в той час в полоні і не міг повернутись, і Серсея про це знала. Королева Серсея також звинувачує свого молодшого брата Тірiona Ланістера в смерті своєї матері, адже вона померла при пологах. Тобто її обвинувачення базуються на емоціях, а не на розумі, і вона не бажає їх змінювати. Щодо нерозумних рішень, то ілюстрацією є її прохання забрати її сина короля Джофрі з поля бою на Чорноводній, хоча вона знає, що король повинен бути зі своїм військом, щоб піднімати бойовий дух і, щоб військо далі билось за короля. Додатковим

---

¹²⁶ Season 7. Episode 7. The Dragon and the Wolf [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/7-the-dragon-and-the-wolf> (viewed on March 25, 2018). – Title from the screen.

¹²⁷ Season 5. Episode 2. The House of Black and White [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2015. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-05/2-the-house-of-black-and-white> (viewed on March 15, 2018). – Title from the screen.

прикладом подібних її рішень є те, що вона за відсутності досвіду і знань збиралась самостійно зробити план оборонної битви на Чорноводній¹²⁸.

Її образ протягом всього серіалу є незмінно негативним, проте можна спостерігати зміни після того як вона втрачає Джофрі – свого першого сина, вона стає більш самовпевненою, радикальнішою, рішучою, а її жага помститись і утримати владу зростає. Разом зі смертю кожного з дітей її негативні риси більше загострюються, а бажання влади зростає, як і знищити всіх ворогів навколо, її сила все більше проявляється в фізичній силі та жорстокості. В зовнішності це проявляється в одязі: її сукні від класичних світлих та різноманітних дедалі більше наповнені елементами лицарських обладунків, що добре видно в останньому сезоні, де вона носить чорну закриту сукню, яка схожа на вбрання воїна.

Володіння значними фінансовими ресурсами (її родина найбагатша у Вестеросі) дозволяє Серсеї підтримувати свою владу через підкупи. Наприклад вона підкупила міську варту Золотих плащів, щоб вони зрадили Неда Старка, який був правицею короля¹²⁹. Важливо зазначити, що зовнішній вигляд Серсеї Ланістер і її діяльність в серіалі зображено естетично, незважаючи на те, що вона негативний герой, а частина з її справ призводять до вбивства.

Отже, королева Серсея негативний персонаж, яка за зовнішньою оболонкою врівноваженості, ховає свою емоційність. Вона зневажає народ, яким править, є хитрою та жорстокою. Серсея робить поспішні висновки, стоїть на своєму і не готова розширювати свій кругозір. Вона прагне влади і заради влади здатна на все, в тому числі на недотримання свого слова та

---

¹²⁸ Season 2. Episode 8. The Prince of Winterfell [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2012. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-02/8-the-prince-of-winterfell> (viewed on March 4, 2018). – Title from the screen.

¹²⁹ Season 1. Episode 8. The Pointy End [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/8-the-pointy-end> (viewed on February 16, 2018). – Title from the screen.

порушення правил. Незважаючи на вищеописані характеристики її образ естетично зображений в серіалі.

Дейнеріс Таргарієн («Гра Престолів»)

Дейнеріс Таргарієн – донька Безумного короля, проти якого було повстання, мала старшого брата Візеріса. Після народження її разом з Візерісом вивезли у вільні міста. Має трьох драконів, її ще називають Матір'ю драконів.

Дейнеріс – це позитивна героїня «Гри Престолів», трансформацію особистості якої можна спостерігати протягом семи сезонів. Брат Візеріс постійно говорив їй, що вони повинні повернути собі законний залізний трон, адже вони мають це право за народженням. Спершу Дейнеріс це сором'язлива дівчина, яка боїться свого брата Візеріса. Вона мовчазна і підкоряється своєму брату, який продає її кхалу Дрого - вождю дотракійців як дружину. Її слова і вона сама нічого не значать ні для її брата, ні для її нового чоловіка, вона скоріше виступає як інструмент для брата, щоб здобути владу, для чоловіка як інструмент задоволення своїх сексуальних потреб¹³⁰.

Проте згодом будучи у статусі дружини кхала Дрого, вона починає почувати себе більш впевнено, вона вже не боїться свого брата Візеріса, а Дрого сприймає її як повноцінного суб'єкта, до якої дослухається¹³¹. Дейнеріс починає поводити себе як королева дотракійців, вона віддає накази і тепер сама прагне повернути залізний трон у Вестеросі. Після смерті свого чоловіка Дрого вона сама веде залишки дотракійського народу і називає себе їхньою королевою, а ті, хто йдуть з нею самі обрали залишитись з нею. З

---

¹³⁰ Season 1. Episode 1. Winter is coming [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/1-winter-is-coming> (viewed on February 14, 2018). – Title from the screen.

¹³¹ Season 1. Episode 2. The Kingsroad [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/2-the-kingsroad> (viewed on February 14, 2018). – Title from the screen.

кожним сезоном видно позитивні зміни в Дейнеріс: вона стає впевненішою та здобуває управлінський досвід. Дейнеріс Таргарієн доводить спершу своєму брату та чоловіку, згодом володарям міст работоргівлі та іншим, що вона повноцінний суб'єкт влади. Ніхто не вірив, що знову з'являться дракони, а вона стала їхньою матір'ю, вона перша, заради кого дотракійці перепливали море, хоча ніколи цього не робили. Вона сама так говорить про впевненість та силу, яка допомогла їй: «Чи знаєш ти, що мені дозволило виживати всі ці дні у вигнанні? Віра. Не в богів, не в міфи чи легенди, а у себе»¹³². Тобто вона вірила в себе і доводила, що може робити речі, які перед цим ніхто не робив.

Дейнеріс Таргарієн спершу не мала жодних ресурсів, проте за допомогою своїх радників та драконів, самостійно зібрала народ, зібрала військо і захопила міста в Есосі (інший континент), де спершу правила. Раби, яких вона звільнила називають її матір'ю і люблять її¹³³. Так, вона використовувала драконів та військо, щоб звільнити міста від работоргівлі, але разом з тим, люди самі йшли за нею, бо вірили в неї, а плем'я дотракійців вперше перепливило море заради неї. Її найближча служниця та радниця так говорила Джону Сноу та його раднику про королеву Дейнеріс: «Я служу своїй королеві, тому що хочу служити їй, тому що вірю в неї... Усі з нас, хто прийшов за нею з Есоса, ми віримо в неї. Вона наша королева не тому, що вона донька короля, якого ми ніколи не знали, вона королева, яку ми обрали»¹³⁴.

Матір драконів має радників, до яких дослухається. На відмінно від Серсеї, Дейнеріс уважно ставиться до негативних звісток від радників і не

---

¹³² Season 7. Episode 3. The Queen's Justice [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/3-the-queens-justice> (viewed on March 23, 2018). – Title from the screen.

¹³³ Season 3. Episode 10. Mhysa [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2013. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-03/10-mhysa> (viewed on March 10, 2018). – Title from the screen.

¹³⁴ Season 7. Episode 4. The Spoils of War [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/4-the-spoils-of-war> (viewed on March 24, 2018). – Title from the screen.

замінює їх новими через це. Наприклад, на її пропозицію використати драконів у боротьбі за Королівську Гавань, її радники говорять, що це погана ідея, адже тоді вона не краща за свого батька Безумного короля, а вона буде правити лише порохом, який залишиться після вогню драконів, тому Дейнеріс вирішує не знищувати за допомогою драконів міста¹³⁵. Разом з тим вона завжди зважує всі поради, але сама приймає остаточне рішення. Наприклад, попри те, що Тірйон Ланністер відмовляв її летіти з драконам за стіну, щоб спасти Джона Сноу, вона вирішує не слухати його¹³⁶.

Дейнеріс Таргарієн є сміливою та рішучою, вона відважно сама йде знайти своїх драконів, яких викрали, у вежу Безмертних, хоча знає, що це пастка¹³⁷. Вона летить на драконі на битву проти Ланністерів, хоча знає, що її чи драконів можуть поранити або вбити¹³⁸. Дейнеріс добра і співчутлива, наприклад, вона наказала припинити знущання над жінками дотракійцям, хоча це було їхньою традицією¹³⁹, також вона хотіла скасувати бійцівські ями, щоб люди даремно не помирили. Разом з тим вона здатна до жорстокості, коли на її думку, це справедливо: вона спалила вогнем дракона Рендела Тарлі та його сина Дікона, оскільки вони відмовились схилити коліно перед нею¹⁴⁰.

Дейнеріс дбає про свій народ, яким вона править. Вона звільнила їх з рабства й дбала про те, що в Мієрині, де вона правила, був спокій. Тірйон так характеризує її перед Джоном Сноу: «Вона захищає людей від монстрів, так

---

¹³⁵ Season 7. Episode 2. Stormborn [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/2-stormborn> (viewed on March 23, 2018). – Title from the screen.

¹³⁶ Season 7. Episode 6. Beyond the Wall [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/6-beyond-the-wall> (viewed on March 25, 2018). – Title from the screen.

¹³⁷ Season 3. Episode 10. Mhysa [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2013. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-03/10-mhysa> (viewed on March 10, 2018). – Title from the screen.

¹³⁸ Season 7. Episode 5. Eastwatch [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/5-eastwatch> (viewed on March 24, 2018). – Title from the screen.

¹³⁹ Season 1. Episode 7. You Win Or You Die [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/7-you-win-or-you-die> (viewed on February 16, 2018). – Title from the screen.

¹⁴⁰ Season 7. Episode 7. The Dragon and the Wolf [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/7-the-dragon-and-the-wolf> (viewed on March 25, 2018). – Title from the screen.

само як і ти»¹⁴¹. Вона терпляче вислуховувала своїх підданих на прийомі і приймала справедливе рішення¹⁴². Наприклад, вона платить ціну втричі більше ніж коштували вівці, господарю, в якого дракон спалив всіх овець. Зловивши одного з синів гарпії – тих, хто чинили вбивства в місті, де правила Дайнеріс, вона вирішує не вбивати його одразу, а дочекатись суду, щоб це було справедливе рішення і її народ бачив, що є певні правила, яких треба дотримуватись¹⁴³.

Про виваженість її рішень, адекватне розуміння та сприйняття ситуації свідчить те що, коли була можливість захопити залізний трон після смерті короля Джофрі, вона вирішує залишитись в Мієрині, оскільки отримує звістку, що визволені нею міста від работоргівлі, знову захопили володарі. А також говорить, що не зможе правити у Вестеросі, якщо зараз не може справитись, тобто вона розуміє, що їй необхідний управлінський досвід. «Як я керувати сімома королівствами, якщо я не можу контролювати затоку работорговців. Чому мені мають повірити, чому за мною мають піти?»¹⁴⁴. Її радник відповідає їй, що вона з роду Таргарієнів, який колись правив у королівстві, проте вона каже: «Мені цього недостатньо.»

Дейнеріс дотримується своїх обіцянок та слів. Наприклад, вона пообіцяла боротись проти Короля Ночі Джону Сноу, тому пливе разом з ним на північ і припиняє тимчасову війну за залізний трон¹⁴⁵. Вона також здатна порушувати правила чи усталені звичаї, але на відмінно від Серсеї, Дайнеріс

---

¹⁴¹Season 7. Episode 4. The Spoils of War [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/4-the-spoils-of-war> (viewed on March 24, 2018). – Title from the screen.

¹⁴²Season 4. Episode 5. First of His Name [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2014. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-04/5-first-of-his-name> (viewed on March 12, 2018). – Title from the screen.

¹⁴³ Season 5. Episode 2. The House of Black and White [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2015. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-05/2-the-house-of-black-and-white> (viewed on March 15, 2018). – Title from the screen.

¹⁴⁴Season 4. Episode 5. First of His Name [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2014. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-04/5-first-of-his-name> (viewed on March 12, 2018). – Title from the screen.

¹⁴⁵ Season 7. Episode 7. The Dragon and the Wolf [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/7-the-dragon-and-the-wolf> (viewed on March 25, 2018). – Title from the screen.

робить це, щоб люди жили краще. Матір Драконів прагне залишити світ кращим після себе – це для неї принципово. Наприклад, вона звільняє рабів Юнкаю, оскільки хоче, щоб не було більше рабства, хоча ці раби не потрібні були їй для війська чи ще чогось¹⁴⁶. Вона бере обіцянку з Яри при укладанні союзу, що залізнороджені перестануть чинити розбої та грабувати, хоча це було їхньою постійною традицією¹⁴⁷. Дейнеріс сама так говорила про свої наміри: «...Я прийшла не вбивати, а позбавити вас тягаря, що давить на плечі всіх бідних і багатих... Я даю вам вибір: схиліться і приєднайтеся до мене. Разом ми зробимо світ кращим, за той у якому живемо...»¹⁴⁸. Також в розмові з Джоном Сноу вона говорить: «...Ми обоє хочемо допомогти людям...»¹⁴⁹, «...Разом ми збережемо цю країну від тих, хто її нищить»¹⁵⁰.

Отже, Дейнеріс Таргарієн протягом всіх семи сезонів зображена як позитивна героїня, також показано її вдосконалення як особистості та політикинї за якою йде народ. Вона досвідчена, рішуча, впевнена, справедлива та добра, разом з тим вона може бути жорстокою, якщо вважає, що це справедливо. Дейнеріс здатна порушувати правила чи усталені звичаї для того, щоб зробити світ кращим, дбає про народ та дотримується свого слова. Вона прагне отримати владу, але, окрім того, зробити світ кращим, в тому числі і за допомогою влади. Вона здатна розумно оцінювати ситуацію та приймати виважені рішення, а люди йдуть за нею, бо вірять в неї.

Пітер Бейліш («Гра Престолів»)

Пітер Бейліш – один з головних герої серіалу «Гра Престолів», син бідних дворян, який самостійно досягнув значних успіхів в політиці і став

---

¹⁴⁶ Season 3. Episode 7. The Bear and the Maiden Fair [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2013. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-03/7-the-bear-and-the-maiden-fair> (viewed on March 8, 2018). – Title from the screen.

¹⁴⁷ Season 7. Episode 5. Eastwatch [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/5-eastwatch> (viewed on March 24, 2018). – Title from the screen.

¹⁴⁸ Ibid.

¹⁴⁹ Ibid.

¹⁵⁰ Season 7. Episode 3. The Queen's Justice [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/3-the-queens-justice> (viewed on March 23, 2018). – Title from the screen.

багатим. Входив до Малої ради короля – головний дорадчий орган, та був майстром над монетою (відповідав за фінанси у королівстві), згодом став лордом – захисником Долини Арен.

Спершу важко зрозуміти, чи Пітер Бейліш позитивний чи негативний герой, проте з кожним епізодом його характер все більше розкривається і стає зрозуміло, що він виступає негативним персонажем. Він прагне отримати залізний трон, тобто стати королем, заради влади він плете інтриги, обманює та маніпулює людьми. Наприклад, однією з причин, чому першопочатково почалась війна між Ланістерами та Старками, були його неправдиві свідчення Кейтелін Старк, що ніж, якими хотіли вбити його сина належав Тіріону Ланністеру, насправді це був його ніж¹⁵¹. Чи ще одним прикладом є те, що він сказав Лізі Арен, як його любила отруїти свого чоловіка, а це був Джон Арен – десниця короля, і написати своїй сестрі Кейтелін Старк, що це зробили Ланістери.

Пітер Бейліш вдало наперед придумує свої успішні інтриги, він хитрий та підступний. Він не дотримується своїх обіцянок, зраджує і жертвує навіть тими людьми, кого кохає заради влади. Спершу він дав обіцянку Кейтелін Старк, яку кохав з дитинства, що допоможе її чоловіку Неду Старку, проте він зрадив Неда. Потім він закохався в доньку Кейтелін Старк Сансу, він обіцяв, що захистить її і допомагатиме, проте він також її зрадив¹⁵². Він видав її заміж за Рамсі Болтона задля свого плану здобуття влади та розпалювання сварки між ворогами. Рамсі Болтон знущався над Сансою психологічно і фізично й отримував від цього задоволення, а Пітер знав про це. Тобто заради влади він здатний на все, а свої наміри він приховує і маскує перед іншими так, ніби він хоче тільки хорошого для них. Пітер Бейліш так описує

---

¹⁵¹ Season 1. Episode 4. Cripples, Bastards, and Broken Things [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/4-cripples-bastards-and-broken-things> (viewed on February 15, 2018). – Title from the screen.

¹⁵² Season 5. Episode 6. Unbowed, Unbent, Unbroken [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2015. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-05/6-unbowed-unbent-unbroken> (viewed on March 17, 2018). – Title from the screen.

можливе сходження до влади: «Хаос - це не провал. Хаос - це сходи. Багато хто намагався зійти по них, оступалися і вже не намагалися знову - падіння ламало їх. Іншим давався шанс зійти нагору, але вони відмовлялися, продовжуючи чіплятися за служіння державі, своїх богів або любов. Все це ілюзії. Реальні лише сходи. І можна лише намагатися зійти по них»¹⁵³.

У всіх своїх рішеннях він покладається лише на себе і не довіряє нікому. В нього немає друзів чи радників. У серіалі не розкрито його ставлення до тих, ким він править в Долині Арен, проте судячи з його дій, для нього головне залізний трон, а люди є лише інструментом. Також можна проаналізувати його ставлення до своїх підлеглих, адже він був власником борделю в столиці. Для нього підлеглі були лише інструментом власного доходу й іноді здобуття влади, адже він змушував деяких шпигувати чи вирішувати певні справи для нього. Наприклад, він залякує і погрожує проститутці Рос, яка не могла працювати, після того як побачила як міська варта вбила її подругу з немовлям, і зовсім не співчуває їй¹⁵⁴. Коли ж він дізнається, що одна з його проституток Рос постачала інформацію для іншого члена Малої Ради, то відсилає її до короля Джофрі, який знущається над нею та жорстоко вбиває її¹⁵⁵.

Отже, Пітер Бейліш зображений як політик, який колись не мав нічого, проте самостійно досяг впливу, багатства та авторитету. Він прагне отримати владу і заради цього здатний на все: обман, підлість, зраду коханих людей. Він робить лише те, що йому вигідно, не здатний до співчуття, а люди, в тому числі підлеглі є інструментом в його руках.

---

¹⁵³ Season 3. Episode 6. The Climb [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2013. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-03/6-the-climb> (viewed on March 8, 2018). – Title from the screen.

¹⁵⁴ Season 2. Episode 2. The Night Lands [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2012. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-02/2-the-night-lands> (viewed on March 1, 2018). – Title from the screen.

¹⁵⁵ Season 3. Episode 6. The Climb [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2013. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-03/6-the-climb> (viewed on March 8, 2018). – Title from the screen.

Еддард Старк («Гра Престолів»)

Еддард (або скорочено Нед) Старк – один з головних героїв в першому сезоні. Саме він боровся проти Безумного Короля зі своїм другом Робертом Баратеоном, був хранителем Півночі, лордом Вінтерфелу, згодом став правицею короля Роберта Баратеона.

Нед Старк завжди чесний та справедливий. Для нього важливі його честь і обов'язок, і саме почуттям честі він керується у своїх діях. Як приклад, коли він виносив комусь вирок смерті, то сам його і чинив: «Якщо ти збираєшся забрати людське життя, сам зазирни в очі засудженого. Ну, а якщо ти не в силах цього зробити, тоді людина, можливо, і не заслуговує на смерть»¹⁵⁶. Він добрий та милосердний: коли Еддард дізнався, що діти Джофрі, Мірцелла та Томан не є дітьми короля Роберта, а дітьми королеви Серсеї Ланістер та її брата Джеймі, він напряду говорить про це з королевою і пропонує їй поїхати зі столиці, поки він не оголосив про цю новину. Тобто він відверто поговори з королевою та дав їй час, щоб вона могла поїхати з дітьми, аби вона та діти були у безпеці¹⁵⁷.

Еддард дотримується своїх слів і не кидає їх на вітер. Колись він пообіцяв своїй старшій сестрі Ліанні, яка померла, що збереже її таємницю і захистить її сина, який був у неї від сина Безумного Короля. Нед дотримався обіцянки до кінця життя, нікому не сказавши ні слова про матір Джона Сноу, він сказав всім, що це його бастард (тобто народжений не в шлюбі), він не сказав правду навіть своїй дружині, яка його любила і думала, що він зрадив її з іншою жінкою.

---

¹⁵⁶ Season 1. Episode 1. Winter is coming [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/1-winter-is-coming> (viewed on February 14, 2018). – Title from the screen.

¹⁵⁷ Season 1. Episode 6. A Golden Crown [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/6-a-golden-crown> (viewed on February 16, 2018). – Title from the screen.

Коли йому пропонували робити нечесно, він відмовлявся, навіть знаючи, що це може бути небезпечно та коштувати йому життя. Після смерті короля Роберта трон мав посісти його син Джофрі, проте Еддард, знаючи, що це син від інцесту королеви, а не син Роберта, відмовився визнавати його королем та намагався зробити так, щоб королем став той, кому це належить по праву¹⁵⁸. Навіть сидячи в темниці, він відмовлявся визнати королем Джофрі та сказати, що те, що він говорив було неправдою. Це свідчить і про його відважність.

Нед Старк дуже любить свою сім'ю та піклується про людей, якими править. Люди Півночі, де він був хранителем, цінували його за його мудре та справедливе правління. Про це свідчить відданість та допомога людей Півночі дітям Неда Старка, а також їхні добрі слова про нього. Еддард любив та дбав про своїх дітей, він приділяв їм час і навчав їх. Саме через велику любов до доньки, коли йому погрожували, що з нею може щось статись, Нед визнав себе винним у брехні та схилив коліно перед королем Джофрі. На мою думку, це дуже цікавий момент, адже Еддард зображується як той, хто не порушує своїх принципів, проте у випадку загрози своїй доньці, він визнає себе винним, тим самим порушуючи свій принцип, проте цей герой все одно асоціюється як справедливий та чесний, який постраждав (попри визнання своєї провини, його страчує король Джофрі, хоча обіцяв цього не робити).

Тож, Еддард Старк чесний, справедливий політик, для якого важлива його честь і якою він керується у житті. Він піклується про народ та свою сім'ю, яку любить. Через свої переконання та принципи загинув.

---

¹⁵⁸ Season 1. Episode 7. You Win Or You Die [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/7-you-win-or-you-die> (viewed on February 16, 2018). – Title from the screen.

Френсіс Андервуд (Картковий будинок)

Френсіс Андервуд – головний герой «Карткового будинку». Син бідного фермера, який після Гарварду розпочав політичну кар'єру і згодом став конгресменом в Палаті Представників.

Френка зображено як цинічного, жорстокого політика, який не має жодних моральних цінностей. Хоча в першій серії на початку Френсіс турбується про песика, якого збила машина, і може видатись як співчутливий чоловік, проте згодом стає зрозуміло, що це не так. Він має інтимні стосунки з журналісткою Зої Барнс, щоб використати її, до того ж дружина знає про це і спокійно ставиться до цього, адже знає, що це для здобуття влади. Після того як журналістка стала небезпечною для його політичної кар'єри, він вбиває її власноруч, штовхаючи її під потяг¹⁵⁹. Також Френсіс спеціально підлаштовує так, щоб політик Пітер Руссо, коли той став не вигідним «спустився на дно» та осоромився, хоча сам запропонував йому балотуватись на посаду губернатора, а згодом і вбиває його¹⁶⁰.

Френсіс Андервуд вдало маніпулює та обманює всіх навколо, щоб досягти свого чи зробити ситуацію вигідною для нього. Наприклад, Френсіс спершу говорить з віце-президентом Метьюсом переконуючи його балотуватись на посаду губернатора в Пенсильванії, аргументуючи це тим, що Президент говорив про Метьюса образливі слова та вважає, що він тільки заважає, хоча цього не було і це все просто обман. Після того як Метьюс погоджується, Френсіс іде до Президента з такою пропозицією, говорячи, що Метьюс під час турне до Пенсильванії дозволяв собі публічні висловлювання проти Президента, хоча цього теж не було¹⁶¹. Френсіс залякує, погрожує, збирає компромат проти тих, хто його ворог, або для того, щоб його

---

¹⁵⁹ Season 2. Episode 1. Chapter 14 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2014. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 2, 2018). – Title from the screen.

¹⁶⁰ Season 1. Episode 11. Chapter 11 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 1, 2018). – Title from the screen.

¹⁶¹ Ibid.

підтримали ті чи інші актори. Варто зауважити, що він вдало це робить, розбирається в людях і знає, як «натиснути» на людину, підбираючи до кожного свій шлях. Для того, щоб голова адміністрації Президента Лінда Васкез стала його союзницею, він влаштовує через знайомства її сина в Гарвард, а для того, щоб Пітер Руссо став «його людиною» витягує його з в'язниці та погрожує¹⁶².

Найближчим радником Френка Андервуда можна вважати його дружину, проте він сам приймає всі рішення. Він звільняє радників чи людей, які працюють на нього і ставлять під сумнів правильність чи доцільність його рішень. Прийняті ним рішення можна вважати виваженими, він досвідчений і знає та прораховує до чого призведе те чи інше рішення.

Андервуд прагне влади і заради цього здатний на все, навіть на порушення законів. Все, що він робить – лише для власної вигоди, проте він часто видає це як його добрі наміри та турбота про інших. Заради влади він готовий залишитись без друзів та дружини: «Ті, хто йдуть нагору, не мають знати жалю. Ти мисливець або дичина»¹⁶³. Він не турбується про тих, хто його обрав, а дбає лише про свій рейтинг та вигоду. Добре це ілюструє випадок з персикоїдом у другій серії першого сезону. Люди для нього є лише інструментом для здійснення його планів. Ось, що він говорить про досягнення влади: «Дорога до влади вимощена лицемір'ям та жертвами»¹⁶⁴. Інша цитата, яка характеризує його любов та прагнення до влади: «Раніше я думав, що все роблю заради неї (йдеться про дружину Клер), та можливо я люблю владу більше»¹⁶⁵.

---

¹⁶² Season 1. Episode 2. Chapter 2 [Electronic resource] / House of Cards // HBO. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on March 26, 2018). – Title from the screen.

¹⁶³ Ibid.

¹⁶⁴ Season 2. Episode 9. Chapter 22 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2014. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 5, 2018). – Title from the screen.

¹⁶⁵ Season 5. Episode 13. Chapter 66 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2017. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on May 2, 2018). – Title from the screen.

Френсіс Андервуд показаний в серіалі «Картковий будинок» як лицемірний, жорстокий політик, який прагне влади і заради цього здатний на все. Він в основному приймає всі рішення самостійно та не має жодних моральних цінностей. Він не дбає про виборців, лише про свій рейтинг, а люди, які його оточують є для нього лише інструментами для здобуття бажаного.

Пітер Руссо (Картковий будинок)

Пітер Руссо – конгресмен Палати Представників. Має двох дітей, розлучений, любив вживати алкоголь та наркотики.

Пітер Руссо зображений як політик, який зловживає алкоголем та наркотиками. Проте разом з тим він має дітей, про яких дбає, і хоче кращого для виборців, які його обрали. Він хотів завадити закриттю корабельної, яка дає 12 000 робочих місць в його рідному місті, оскільки він знав умови проживання в своєму місті і справді хотів допомогти. Незважаючи на ці добрі мотиви, Пітер Руссо став інструментом в руках Френсіса Андервуда. Оскільки Френсіс Андервуд закриття справи, щоб його не посадили за водіння у стані алкогольного сп'яніння, Пітер був винен Андервуду¹⁶⁶. Пітер виконував завдання, які йому давав Андервуд. Так, Пітер Руссо не заступився за корабельню, яку хотів захистити, оскільки йому так сказав Френсіс¹⁶⁷.

Згодом Пітер кинув вживати наркотики та алкоголь, бо балотувався за допомогою Андервуда на посаду губернатора Пенсильванії. Він повністю довіряв Андервуду і не підозрював, що він просто «пішак» у грі Френсіса. Пітер намагався іноді заперечити Андервуду, щоб змінити те чи інше рішення, проте його все одно переконували і він погоджувався. За допомогою підлаштованої ситуації Андервудом, Пітер знову починає пити і

---

¹⁶⁶ Season 1. Episode 1. Chapter 1 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on March 25, 2018). – Title from the screen.

¹⁶⁷ Season 1. Episode 2. Chapter 2 [Electronic resource] / House of Cards // HBO. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on March 26, 2018). – Title from the screen.

його рейтинги падають¹⁶⁸. В результаті Руссо сам пішов до поліції і здався, він хотів зізнатись у всьому скоєному і відсидіти за це у в'язниці¹⁶⁹. Проте Френсіс Андервуд завадив цьому та вбив його.

Тож, Пітер Руссо політик, який має погані звички, але разом з тим має певні моральні принципи. Проте він не може реалізувати свої принципи чи власну політику, він у цьому безсилий, він відносно легко стає об'єктом маніпулювання, через яке чинить речі, які суперечать його власній позиції. Тобто система його зламала, коли ж нарешті він захотів здійснити по совісті – його вбили. Рішення Пітер приймав сам, але в основному його хтось переконав або змусив зробити ці рішення, тобто це не були його власні.

Клер Андервуд («Картковий будинок»)

Клер Андервуд – головна героїня серіалу, дружина Френка Андервуда. Спершу очолювала недержавну громадську організацію, згодом почала політичну кар'єру.

Клер Андервуд після одруження з Френком Андервудом завжди разом з Френсісом працювала для його майбутньої політичної кар'єри, згодом вона стає самостійним політичним гравцем і починає займати політичні посади.

Заради своїх політичних амбіцій та амбіцій чоловіка, вона готова на все, як і її чоловік. Щоб досягти свого, вона обманює, погрожує, маніпулює людьми, порушує закон. Наприклад, вона допомагає чоловікові відволікти його охоронця для того, щоб здійснити політичну провокацію¹⁷⁰. Після того, як її чоловік отримав посаду Президента вона прагне більшої влади та стає поступово самостійним гравцем. З кожним епізодом Клер має все більше політичну вагомість, спершу вона очолювала недержавну громадську

---

¹⁶⁸ Season 1. Episode 5. Chapter 5 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on March 27, 2018). – Title from the screen.

¹⁶⁹ Season 1. Episode 6. Chapter 6 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on March 27, 2018). – Title from the screen.

¹⁷⁰ Season 1. Episode 6. Chapter 6 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on March 27, 2018). – Title from the screen.

організацію, згодом стає послом доброї волі в США, згодом віце-президенткою, а потім президенткою. Вона перша президент – жінка, і вважається успішною.

У Клер Андервуд немає моральних принципів, вона так говорить своїй колишній співробітниці, яка подала в суд на Клер, оскільки вона звільнила її через вагітність: «Якщо треба, то я доведу твою дитину до смерті, щоб виграти»¹⁷¹. Вона вбила чоловіка, в якого закохалася, бо він знав забагато про неї¹⁷². Для того, щоб її чоловік дослухався до неї і задля отримання політичної кар'єри, Клер навіть здійснює «удар» по його рейтингу анонімно публікуючи фото з його минулого¹⁷³.

Клер Андервуд найбільше прислухається до свого чоловіка, проте остаточні рішення приймає сама, якщо хтось їй заперечує, вона звільняє цих людей, наприклад свою найближчу співробітницю у неурядовій організації, яку сама очолювала¹⁷⁴. Клер приймає виважені рішення, які прораховані і знає їхній вплив. Вона дбає про свій імідж та рейтинг, але не дбає про населення, яким керує, і прагне влади.

Отже, Клер зображено як жорстоку політикиню, без моральних принципів, інтереси якої вище за загальні інтереси. Основним її прагненням є влада, заради якої вона обманує та порушує закон.

Джекі Шарп (Картковий будинок)

Джекі Шарп – член Палати Представників, згодом координатор більшості в Конгресі, ветеран війни.

---

¹⁷¹ Season 2. Episode 4. Chapter 17 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2014. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 3, 2018). – Title from the screen.

¹⁷² Season 5. Episode 12. Chapter 65 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2017. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on May 1, 2018). – Title from the screen.

¹⁷³ Season 3. Episode 3. Chapter 29 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2015. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 8, 2018). – Title from the screen.

¹⁷⁴ Season 1. Episode 3. Chapter 3 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on March 26, 2018). – Title from the screen.

Спершу Джекі зображено як політикиню, яка має моральні принципи і, яка боролась за небайдужий їй американський народ на війні. Задля того, щоб отримати посаду координатора більшості Джекі постає перед моральною дилемою, зрадити людину, яка завжди допомагала, підтримувала та довіряла їй, і отримати посаду, чи зберегти свої моральні принципи і відповідно залишитись без посади¹⁷⁵. Вона обирає перший варіант, що зображує її безпринциповість та жагу до влади.

Джекі постає як сильна та досвідчена політикиня, яка обережно діє на арені політики та не боїться критикувати Президента Андервуда та його дружину¹⁷⁶. Разом з тим Джекі працювала з Президентом Френком Андервудом, і коли потрібно було обманювала, порушувала закон та була жорстокою, щоб зберегти свою владу. В певні моменти Джекі зображена як самостійний гравець, яка може самостійно керувати іншими, проте з іншого боку, вона сама стає «пішаком» в руках інших політиків. Коли вона стала непотрібною чи хотіла вести самостійну політику від Андервудів, її політична кар'єра стала менш успішною.

Джекі Шарп приймає виважені рішення, в основному сама, без радників. Не до кінця розкрита тема з тим, чи турбується вона про населення, яке представляє, проте судячи з її дій та співпраці з Андервудами, можна вважати, що ні.

Отже, Джекі Шарп – досвідчена політикиня, яка мала моральні принципи, проте заради досягнення влади порушила їх. Вона смілива і приймає виважені рішення, проте Джекі іноді ставала «пішаком» в руках інших політиків.

---

¹⁷⁵ Season 2. Episode 1. Chapter 14 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2014. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 2, 2018). – Title from the screen.

¹⁷⁶ Season 4. Episode 2. Chapter 41 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2016. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 15, 2018). – Title from the screen.

Волдо (Чорне дзеркало)

Волдо – вигаданий анімаційний персонаж, який стає політиком. Він не пропонує жодних програм своєму електорату та не виголошує красивих промов. Під час виступів він лише ображає інших кандидатів, ставиться до них з презирством, і захищається від питань інших кандидатів, вживаючи нецензурну лексику та жарти. Волдо агітуючи за себе просить голосувати за нього, а не за інших кандидатів, бо ті уособлюють статус-кво. Як наслідок, він стає дуже популярним серед виборців, оскільки відображає їхнє незадоволення та приносить їм розвагу, згодом він стає популярним у всьому світі. Волдо, по суті, є запереченням старих правил, адже він перший анімаційний політик.

Проте за ведмедиком Волдо працює команда, якій важливо отримати прибуток, тому вигаданий персонаж Волдо діє відповідно до смаків мас. Коли до продюсера Волдо та його автора звертається чоловік з національної агенції, який пропонує свою допомогу для власних цілей, адже вважає, що Волдо стане популярним політиком завдяки тому, що над ним працює команда за екраном, яку не видно, продюсер погоджується. Про анімаційного політика говорять таке: «Волдо може донести будь-який політичний бренд без людської недосконалості» і це справді так, адже в останній сцені епізоду, дійсно, зображено, що він став популярним у всьому світі¹⁷⁷.

Отже, хоча Волдо – це анімаційний політик, він популярний, бо розважає людей і відтворює їхнє незадоволення теперішнім станом, жартуючи щодо цього та критикуючи це, проте за ним стоять люди, які мають на меті комерційний успіх і будуть продавати свій товар також і охочим політичним акторам, які за допомогою Волдо хочуть досягнути того чи іншого рішення. Його рішення – це рішення команди, яка стоїть за ним і яка або має власний комерційний інтерес або просовує чужий. Волдо немає

---

¹⁷⁷Season 2. Episode 3. The Waldo Moment [Electronic resource] / Black Mirror // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70264888> (viewed on May 3, 2018). – Title from the screen.

моральних принципів, бо це анімаційний телевізійний герой, а для його власників основним є прибуток, а не турбота про виборців.

Виходячи з вищезазначеного аналізу в «Картковому будинку» та «Грі Престолів» самодостатніми політиками представлено як жінку так і чоловіка. В «Грі Престолів» можна чітко виокремити позитивних та негативних політиків. В «Картковому будинку» представлені негативні політики, а також ті, які можна назвати «сірими» чи «нейтральними», тобто тими, які мають і негативні, й позитивні риси, або ж трансформуються від позитивного до негативного чи навпаки. Натомість в «Чорному дзеркалі» розкритий лише характер негативного героя Волдо і не можна визначити когось як позитивного політика. Тобто можна дійти висновку, що загалом у всіх досліджених серіалах кількісно переважають саме негативні герої, які виступають політиками. Всі образи політиків представлено в проаналізованих серіалах естетично, навіть негативні герої та їхні справи з використанням брудних інструментів. Наприклад негативний персонаж Серсея Ланістер, по-перше, зовні красиво виглядає, як політикиня, по-друге, її діяння красиво зображені, навіть, якщо вони з моральної точки зору, здаються неприйнятними, чи інший негативний головний герой «Карткового будинку» Френсіс Андервуд, зовнішній вигляд якого завжди бездоганний, а його справи, навіть такі як вбивства, гарно оформлені.

Для позитивних героїв, які складають меншість, характерна наявність моральних принципів, якими вони керуються в житті. Вони чесні та добрі, й дбають про свій електорат. Вони не порушують правила або ж, коли порушують, то для того, аби змінити наявний стан на кращий. Наприклад, Дейнеріс Таргарієн хотіла визволити людей з рабства. Варто зауважити про долю таких політиків у політичній системі: в одному випадку вони зазнають невдачі, як у ситуації з Недом Старком, який через свою чесність та прагнення справедливості загинув, в іншому вони досягають свого, але лише за умови наявності значних ресурсів чи непересічних здібностей, як

наприклад Дейнеріс Таргарієн, яка, окрім особливих рис характеру, володіла ще трьома драконами (прототипи ядерної зброї), що допомогло їй стати успішною політикинею.

Для нейтральних героїв властивою ознакою є початкова наявність моральних цінностей, проте поступово через прагнення влади чи тиск, вони порушують їх. Тобто зображено, що наявна система влади змінює їх в негативну сторону і їм стають притаманні ті ж риси, що і негативним персонажам. Якщо хтось з нейтральних героїв захоче змінитись в кращу сторону, то система його або знищує або знижує їхню політичну вагу, як приклад Пітер Руссо, доля якого була описана вище.

Спільними рисами політиків, як негативних характерів, яких є більшість при порівнянні є відсутність моралі, порушення правил чи законів, цинічність та жорстокість, відсутність турботи про населення, а основним мотивом є прагнення до влади, і лише у Волдо прагнення до збагачення. Цей тип політиків не турбується про свій електорат, тобто індивідуальні інтереси у них переважають над загальними і заради своєї мети вони здатні використовувати будь-які інструменти. Рішення здебільшого приймають самі й звільняють чи усувають з посад радників, які не згодні з їхнім рішенням, тобто мають власну думку та бачення, і не приймають альтернатив.

Отже, з проаналізованих дев'яти образів, переважає кількість негативних персонажів. Внаслідок цього можна зробити висновок, що політик – це цинічна, жорстока особа, без моральних принципів, основним мотивом якої є влада, заради якої вони здатні на все, в тому числі на порушення закону. Для них власні інтереси є важливішими за загальні інтереси чи інтереси своїх виборців. Якщо політик має моральні принципи, є чесним та турбується про свій електорат, то в більшості випадків наявна система кооптує його і заради влади він переступить через мораль і набуде вищеописаних рис більшості політиків. Виключенням може бути лише, якщо політик володіє значними ресурсами чи непересічними здібностями.

ВИСНОВКИ

Серіали все більше впливають на сьогодення, зокрема й на політичний світ та уявлення про нього, і є частиною естетизації політики. У ході дослідження було виявлено:

1. Сама теорія естетики зародилась ще за часів Стародавньої Греції, проте тільки у 18 столітті стала повноцінною науковою дисципліною. Поняття естетика має два визначення: 1) чуттєвий досвід сприйняття людини; 2) розвиток мистецтва. В період Просвітництва виникає термін «естетизація», який описує процес поширення мистецтва на інші сфери. Винятком не стала і політика, для опису надання мистецьких форм якій Вальтер Беніамін увів поняття «естетизації політики». Поява технічних засобів відтворення та розвиток технологій, зростання ролі мас та процес автономізації політики від релігії так само як початок формування націй-держав сприяли тому, що мистецтво, яке колись служило релігійному культу, тепер служить політичному, а чуттєвість людини і спосіб ставлення до мистецтва змінився: індивіди потребують естетики в політиці. Як наслідок, естетизації політики призвела до естетики політики у реальному житті та естетичного зображення політичного у творах мистецтва. Естетизація політики є невід'ємною частиною сьогодення і разом з політичним культом та міфом виконує функцію солідаризації суспільства, кристалізації колективної ідентичності, легітимації політики та мобілізації населення.
2. Оскільки на сьогодні відсутній єдиний усталений підхід до дослідження серіалів, було розглянуто різні підходи такі як формальний, реалістичний та контекстуальний. Використання контекстуального підходу та методу символічних інтеракцій і семіологічного методу в його межах дозволило виявити та проінтерпретувати як образ політика зображено в серіалах.

Застосування теорії соціального конструктивізму дає можливість найбільш повно розкрити образ політика та пояснити вплив серіалів на уявлення індивідів про політику.

3. Телевізійні серіали з'явилися у 1940-х роках і мали загальну назву "мільні опери". З середини 1990-х – початку 2000-х рр. серіали та ставлення до них зазнало трансформації, адже їхня якість підвищується, вони починають замінювати собою кіно і як наслідок перегляд серіалів стає нормальним для більшості суспільства на відмінно від періоду до 1990-х рр.. Причин, з яких все більше індивідів залучаються до перегляду серіалів, є кілька: ескапізм, потреба у психічному розвантаженні, новій інформації та знаннях, можливість сублімації справжнього спілкування, а також усвідомлення того, що в героїв на екранах проблеми чи вади більші, ніж у глядачів. Будь-який серіал має відповідати духу часу, щоб бути популярним. Якщо серіал відповідає структурі мономіфу, резонує з духом часу, і має єдиний великий зрозумілий наратив, тоді він стає культурним феноменом, а його реальність виходить поза межі екрану. Серіали окрім того, що зображають нашу дійсність, впливають на нас та задають певні норми.
4. Серіали «Гра Престолів», «Картковий будинок», «Чорне дзеркало» є популярними серіалами, які мають високі рейтинги від глядачів, велику кількість переглядів та високу якість, про що свідчать отримані кінонагороди, а «Гра Престолів» навіть є культурним феноменом. Оскільки ці серіали відповідають духу часу, тобто відтворюють реальність, тому були обрані для розкриття образу політика.
5. Дослідивши зміст серіалів «Гра Престолів» та «Картковий будинок» та «Чорне дзеркало» можна зробити висновок, що кожен з них по-своєму розкриває образ політика, що неодмінно впливає на ставлення до політики індивіди, які переглядають такі серіали. Глядачі «Гри Престолів» та «Карткового будинку» мають схильність вірити, що світ і політика є несправедливими, а заради досягнення бажаної мети

дозволено використовувати будь-які засоби. У аудиторії «Карткового будинку» сформовано чи підтримано думку, що правлять країною ті, хто володіють значними грошовими ресурсами, а самі політики є жорстокими особами, які використовують брудні інструменти. Серіал «Чорне дзеркало» зображує, що політика – це частина культурної індустрії, за допомогою якої відбувається кооптація опозиції і заспокоєння населення, коли це необхідно. Окрім того, виникає думка про антидемократичність сучасної демократії та політики, адже через перенесення на екрани телебачення політика спрощується і стає частиною розваги, коли гнів і невдоволення людей замість конструктивної критики і дій переростає у висміювання.

- б. Всі образи політиків у серіалах зображено естетично: як зовнішній вигляд, так і характер. Оскільки більшість проаналізованих образів політиків є негативними персонажами, зазначеними серіалами формується думка, що політик є жорстокою та цинічною людиною, яка не має жодних моральних принципів і заради свого основного прагнення влади буде використовувати будь-які засоби та порушувати закон. Вони здебільшого самі остаточно приймають рішення і в більшості випадків не слухають радників, які не згодні з їхньою думкою. Власні інтереси політиків превалюють над загальними інтересами, в тому числі інтересами своїх виборців. Коли в систему політики потрапляє актор, який має моральні принципи, є чесним та турбується про свій електорат, якщо він не володіє значними ресурсами чи непересічними здібностями, то наявна система кооптує його, а він набуває рис більшості політиків й задля влади порушує свої моральні принципи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амельченко Н.А. Лекція «Дискурс-аналіз» / Н. А. Амельченко // Курс лекцій з дисципліни «Амельченко Н.А. Лекція «Міф у сучасних політичних дискурсах».
2. Амельченко Н.А. Лекція «Сакральні та політичні міфи» / Н. А. Амельченко // Курс лекцій з дисципліни «Амельченко Н.А. Лекція «Міф у сучасних політичних дискурсах».
3. Барт Р. Міфології. Міф сьогодні / Р. Барт // Вибрані роботи. Семіотика. Поетика. – Москва, 1989. – С. 4-53.
4. Беніамін В. Мистецький твір в добу його технічної відтворюваності / В. Беніамін // Мистецький твір в добу його технічної відтворюваності : вибрані твори. – Москва, 1996. – С. 15-66.
5. Бушанський В. В. Політико-естетичні феномени в історії / В. В. Бушанський // Естетика політичної влади: монографія. – Київ, 2009. – С. 200-243.
6. Ванькович У. А. "Естетизація політики": актуальність проблеми співвідношення естетичного й політичного / У. А. Ванькович. // Наукові записки. Політичні науки. – 2009. – № 95. – С. 8-13.
7. Гюнтер Х. Естетика держави і трагедія сміху/ Х. Гюнтер // Культура. – 1992. – С. 87-96
8. Гюнтер Х. Про красу, яка не змогла врятувати соціалізм / Х. Гюнтер // Новий літературний огляд – 2010. – №101. – С. 15-33.
9. Естетика / [Л. Т.Левчук, В. І. Панченко, О. І. Оніщенко, Д. Ю. Кучерюк.]. – Київ : Центр учбової літератури, 2010. – С. 4-31.
10. Жижек С. Зіткнення цивілізацій в одній окремій країні ("Дроти") / Славој Жижек // Логос. – 2013. – № 3 (93) – С. 55-74.
11. Касіреп Е. Технологія сучасних політичних міфів / Е. Касіреп // Вісник Московського державного університету. – 1990. – № 2. – С. 58-65.

12. Ковалевський В. Основні напрями досліджень інформаційних інтеракцій у політичній сфері // Наукові записки ІІІЕНД – Київ, 2003. – № 24. – С. 171-182.
13. Культенко В. Естетичні засоби впливу у політиці / В. Культенко. // Філософія. – 2002. – №12. – С. 270-277.
14. Кушнар'ова І. Як нас привчили до серіалів / І. Кушнар'ова. // Логос. – 2013. – № 3 (93). – С. 9-20.
15. Лаже О. В. Особливості функціонування засобів масової комунікації як агента соціалізації особистості / О. В. Лаже. // Соціальні технології : актуальні проблеми теорії та практики. – 2014. – № 61. – С. 127-132.
16. Лаку-Лабарт Ф. Musicaficta : Фігури Вагнера / Ф. Лаку-Лабарт. – Санкт-Петербург: Ахіома, 1999. – 218 с.
17. Меднікова Г. «Серіальний бум» у контексті ціннісних змін сучасної молоді / Г. Меднікова // Культурологічний альманах. – 2015. - № 1. – С. 6-13.
18. Морріс Ч. У. Заснування теорії знаків / Ч. У. Морріс // Семіотика. – Москва, 1983. – С. 37-68.
19. Найєм М. Культурний феномен "Три Престолів" [Електронний ресурс] / М. Найєм // Postmen. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=vV1OQ04zPwg&t=3117s> (дата звернення 08.03.2018). – Назва з екрана.
20. Ніконова С. М. Естетизація як парадигма сучасності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філос. наук : спец. 09.00.04 "Естетика" / С. М. Ніконова – Санкт-Петербург, 2013. – 42 с.
21. Павлов О. Аналіз фільму [Електронний ресурс] / О. Павлов // Постнаука. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://postnauka.ru/video/47202> (дата звернення 24.02.2018 р.). – Назва з екрана.
22. Петькун С. Історія естетичної думки. Основні теоретичні концепції ХІХ-ХХст / С. Петькун // Етика й естетика – Київ, 2006. – С. 92–127.
23. Подушка А. Г. Феномен серіалів в масовій культурі / А. Г. Подушка // Вісник КНТЕУ - 2017. – № 3. – С. 101-112.

24. Попова Л. Феномен телевізійних серіалів в сучасній масовій культурі [Електронний ресурс] / Л. Попова, О. Ромах // Аналітика культурології. – 2009. – Режим доступу к ресурсу: <https://cyberleninka.ru/article/n/fenomen-televizionnyh-serialov-v-sovremennoy-massovoy-kulture-1> (дата звернення 21.03.2018). – Назва з екрана.
25. Почепцов Г. «Картковий будинок»: як на зміну кліповому мисленню приходять серіальне [Електронний ресурс] / Г. Почепцов // Хвиля. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://hvylya.net/analytics/society/kartochnyiy-domik-kak-na-smenu-klipovomu-myishleniyu-prihodit-serialnoe.htm> (дата звернення 20.03.2018). – Назва з екрана.
26. Почепцов Г. Телесеріали як медіакомунікації [Електронний ресурс] / Г. Почепцов // MediaSapiens. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://ms.detector.media/ethics/manipulation/teleserialy_kak_mediakommunikatsii/ (дата звернення 24.03.2018). – Назва з екрана.
27. Раппорт Є. Логіка серіалу / Є. Раппорт // Логос. – 2013. – № 3. – С. 21-36.
28. Терін В. Взаємодія індустрії культури : аналіз німецького досвіду / В. Терін // Масова комунікація : Дослідження практики Заходу / В. Терін. – Москва, 2000. – С. 50–63.
29. Туристи зможуть потрапити в "Гру Престолів" і "Твін Пікс" [Електронний ресурс] / Туризм // Укрінформ. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2247517-turisti-zmozut-potrapiti-v-gru-prestoliv-i-tvin-piks.html> (дата звернення 03.04.2018). – Назва з екрана.
30. У Київському університеті Грінченка будуть вивчати «Гру Престолів» [Електронний ресурс] // Українська правда. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://life.pravda.com.ua/society/2018/02/16/229048/> (дата звернення 24.03.2018). – Назва з екрана.
31. Фулкер Р. Вагнер, Байройт, «Кільце Нібелунгів» – і так уже 100 років [Електронний ресурс] / Р. Фулкер, Л. Юрченко // DeutscheWelle. – 2011. – Режим доступу до ресурсу:

<http://www.dw.com/uk/%D0%B2%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D1%80-%D0%B1%D0%B0%D0%B9%D1%80%D0%BE%D0%B9%D1%82-%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%86%D0%B5-%D0%BD%D1%96%D0%B1%D0%B5%D0%BB%D1%83%D0%BD%D0%B3%D1%96%D0%B2-%D1%96-%D1%82%D0%B0%D0%BA-%D1%83%D0%B6%D0%B5-100-%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%96%D0%B2/a-15263108> (дата звернення 05.02.2018 р.). – Назва з екрана.

32. Хитров А. Серіали – це ключова форма сучасної культури [Електронний ресурс] / А. Хитров // Постнаука. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://postnauka.ru/talks/43769> (дата звернення 10.03.2018). – Назва з екрана.

33. Хоркхаймер М. Культуріндустрія. Просвітництво як обман мас / М. Хоркхаймер, Т. Адорно // Діалектика просвітництва – Москва-Санкт-Петербург, 1997. – С. 149-210.

34. Яковлев М. Застосування кейс-стаді як методу політичних досліджень : спроба типологізації / М. Яковлев // Наукові записки НаУКМА. Політичні науки. – 2011. – № 121. – С. 13-16.

35. Allen R. Soap opera [Electronic resource] / Robert Allen // Museum TV – Mode of access: <http://www.museum.tv/eotv/soapopera.htm> (viewed on March 3, 2018). – Title from the screen.

36. Altunay M. Dystopia on television: Black Mirror [Electronic resource] / M. Altunay, H. Askan // Academia. – Mode of access: http://www.academia.edu/30784952/DYSTOPIA_ON_TELEVISION_BLACK_MIRROR (viewed on April 16, 2018). – Title from the screen.

37. Andrews T. What is Social Constructionism? / T. Andrews // The Grounded Theory Review. – 2003. – № 11. – P. 39-46.

38. Ascott R. Behaviourist Art and the Cybernetic Vision [Electronic resource] / Roy Ascott // Multimedia. From Wagner to Virtual Reality. – 2002. – P. 104-120. – Mode of access: <http://pl02.donau->

uni.ac.at/jspui/bitstream/10002/615/1/Roy%20Ascott.pdf (viewed on March 30, 2018). – Title from the screen.

39. Black Mirror: San Junipero [Electronic resource] / Awards&Nominations // Television Academy – Mode of access: <https://www.emmys.com/shows/black-mirror-nosedive> (viewed on April 10, 2018). – Title from the screen.

40. Black Mirror: Season 4 (2017) [Electronic resource] / Trending on RT // Rotten Tomatoes. – 2017. – Mode of access: https://www.rottentomatoes.com/tv/black_mirror/s04 (viewed on April 6, 2018). – Title from the screen.

41. Boren A. A Rhetorical Analysis of Black Mirror: Entertaining Reflections of Digital Technology's Darker Effects / A. Boren // Undergraduate Research Journal. – 2015. – № 8. – P. 15-25.

42. Buck-Morss S. Aesthetics and anaesthetics : Walter Benjamin's Artwork essay reconsidered / S. Buck-Morss // October. – 1992. – Vol. 62. – P. 3-41.

43. DeLeau J. 5 Universities Where You Can Take a Class on «Game of Thrones» [Electronic resource] / Joann DeLeau // Scholarship points. – 2017. – Mode of access: <https://www.scholarshippoints.com/campuslife/5-universities-where-you-can-take-a-class-on-game-of-thrones/> (viewed on March 23, 2018). – Title from the screen.

44. Definition of aesthetics [Electronic resource] // Oxford Dictionaries – Mode of access: [www: https://en.oxforddictionaries.com/definition/aesthetic](https://en.oxforddictionaries.com/definition/aesthetic) (viewed on 08.12.17). – Title from the screen.

45. Derek T. Is House of Cards Really a Hit? The people reading about TV and the people watching TV are living in two separate worlds [Electronic resource] / Derek // The Atlantic. – 2014. – Mode of access: <http://www.theatlantic.com/business/archive/2014/02/is-i-house-of-cards-i-really-a-hit/284035/> July 29, 2014 (viewed on April 4, 2018). – Title from the screen.

46. Fritz A. The West Wing and The House of Cards: A comparison of narrative strategies of two politically-themed dramas / A. Fritz // Colloquy. – 2015. – № 11. – P. 126-152.

47. Game Of Thrones HBO [Electronic resource] / Awards&Nominations // Television Academy. – 2016. – Mode of access: <https://www.emmys.com/shows/game-thrones>. viewed on April 1, 2018). – Title from the screen.
48. Game of Thrones, House of Cards and the Belief in a Just World[Electronic resource] / [A. Gierzynski, S. Weichselbaum, H. Aydelottand others.] // Research Gate. – 2015. – P. 15. – Mode of access: https://www.researchgate.net/publication/283908504_Game_of_Thrones_House_of_Cards_and_the_Belief_in_a_Just_World?enrichId=rgreq-76e3d9af8a5c4de5752b47016ebe9d3c-XXX&enrichSource=Y292ZXJQYWdlOzI4MzkwODUwNDtBUzoyOTY0MzYzNTM3ODE3NjJAMTQ0NzY4NzM0MjU4MA%3D%3D&el=1_x_2&_esc=publicationCoverPdf (viewed on April 6, 2018). –Title from the screen.
49. Green M. The Role of Transportation in the Persuasiveness of Public Narratives / M. Green, T. Brock. // Journal of Personality and Social Psychology. – 2009. – №5. – P. 701-721.
50. HabermasJ. Modernity – an incomplete project/ J. Habermas // TheAnti-Aestheticessaysonpostmodernculture. – Washington, 1983. – P. 3-16.
51. House of cards: season 2 (2014) [Electronic resource] / Trending on RT // Rotten Tomatoes – Mode of access: https://www.rottentomatoes.com/tv/house_of_cards/s02/ (viewed on April 5, 2018). –Title from the screen.
52. JacobsC. Film Theory and Approaches to Criticism, or, What did that movie mean? [Electronicresource] / C. Jacobs – Mode of access: http://www1.und.edu/faculty/christopher-jacobs/_files/docs/theory-and-analysis.pdf (viewed on February 25, 2018). – Title from the screen.
53. Karvalics L. Information Society – what is it exactly? [Electronic resource] / L. Karvalics. – 2007. – 27 p. – Mode of access: https://www.researchgate.net/publication/237332035_Information_Society_-

_what_is_it_exactly_The_meaning_history_and_conceptual_framework_of_an_ex
pression (viewed on March 21, 2018). – Title from the screen.

54. Kirbi M. This is the best TV show in the last 20 years, according to a Rotten Tomatoes survey [Electronic resource] / Meaghan Kirbi // Hello Giggles. – 2017. – Mode of access: <https://hellogiggles.com/reviews-coverage/tv-shows/game-thrones-best-tv-show-past-20-years-rotten-tomatoes/> (viewed on April 1, 2018). – Title from the screen.

55. Koblin J. "Game of Thrones" Finale Sets Ratings Record [Electronic resource] / Koblin // The New York Times. – 2017. – Mode of access: <https://www.nytimes.com/2017/08/28/arts/television/game-of-thrones-finale-sets-ratings-record.html> (viewed on April 1, 2018). – Title from the screen.

56. La Ferrara E. Soap Operas and Fertility: Evidence from Brazil / E. La Ferrara, A. Chong, S. Duryea. // American Economic Journal: Applied Economics. – 2012. – № 4. – P. 1-31.

57. Marsch C. How Game of Thrones launched an industry of content based on manufactured shock [Electronic resource] / C. Marsch // National post. – 2017. – Mode of access: <http://nationalpost.com/entertainment/television/how-game-of-thrones-launched-an-industry-of-content-based-on-manufactured-shock> (viewed on March 13, 2018). – Title from the screen.

58. Moisi D. Why We Need «Game of Thrones» [Electronic resource] / Dominique Moisi // Project Syndicate. – 2015. – Mode of access: <https://www.project-syndicate.org/commentary/why-we-need-game-of-thrones-by-dominique-moisi-2015-04?barrier=accesspaylog> (viewed on April 3, 2018).

59. O'Keefe M. Why You Must Watch «Black Mirror» : «The Waldo Moment» This Weekend [Electronic resource] / O'Keefe // Decider. – 2015. – Mode of access: <https://decider.com/2015/08/07/black-mirror-the-waldo-effect-2016-presidential-race/> (viewed on March 13, 2018). – Title from the screen.

60. Rose G. Researching visual materials : towards a critical visual methodology / Gillian Rose // Visual methodologies. – London, 2001. – P. 5-33.

61. Season 1. Episode 1. Chapter 1 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on March 25, 2018). – Title from the screen.
62. Season 1. Episode 1. Winter is coming [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/1-winter-is-coming> (viewed on February 14, 2018). – Title from the screen.
63. Season 1. Episode 10. Chapter 10 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on March 29, 2018). – Title from the screen.
64. Season 1. Episode 10. Fire and Blood [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/10-fire-and-blood> (viewed on February 18, 2018). – Title from the screen.
65. Season 1. Episode 11. Chapter 11 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 1, 2018). – Title from the screen.
66. Season 1. Episode 12. Chapter 12 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 1, 2018). – Title from the screen.
67. Season 1. Episode 13. Chapter 13 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 1, 2018). – Title from the screen.
68. Season 1. Episode 2. Chapter 2 [Electronic resource] / House of Cards // HBO. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on March 26, 2018). – Title from the screen.
69. Season 1. Episode 2. The Kingsroad [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/2-the-kingsroad> (viewed on February 14, 2018). – Title from the screen.

70. Season 1. Episode 3. Chapter 3 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on March 26, 2018). – Title from the screen.
71. Season 1. Episode 3. Lord Snow [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/3-lord-of-snow> (viewed on February 15, 2018). – Title from the screen.
72. Season 1. Episode 4. Chapter 4 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on March 26, 2018). – Title from the screen.
73. Season 1. Episode 4. Cripples, Bastards, and Broken Things [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/4-cripples-bastards-and-broken-things> (viewed on February 15, 2018). – Title from the screen.
74. Season 1. Episode 5. Chapter 5 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on March 27, 2018). – Title from the screen.
75. Season 1. Episode 5. The Wolf and the Lion [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/5-the-wolf-and-the-lion> (viewed on February 15, 2018). – Title from the screen.
76. Season 1. Episode 6. A Golden Crown [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/6-a-golden-crown> (viewed on February 16, 2018). – Title from the screen.
77. Season 1. Episode 6. Chapter 6 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on March 27, 2018). – Title from the screen.
78. Season 1. Episode 7. Chapter 7 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on March 28, 2018). – Title from the screen.

79. Season 1. Episode 7. You Win Or You Die [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/7-you-win-or-you-die> (viewed on February 16, 2018). – Title from the screen.
80. Season 1. Episode 8. Chapter 8 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on March 29, 2018). – Title from the screen.
81. Season 1. Episode 8. The Pointy End [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/8-the-pointy-end> (viewed on February 16, 2018). – Title from the screen.
82. Season 1. Episode 9. Baelor [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2011. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-01/9-baelor> (viewed on February 18, 2018). – Title from the screen.
83. Season 1. Episode 9. Chapter 9 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on March 29, 2018). – Title from the screen.
84. Season 2 .Episode 8. The Prince of Winterfell [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2012. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-02/8-the-prince-of-winterfell> (viewed on March 4, 2018). – Title from the screen.
85. Season 2. Episode 1. Chapter 14 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2014. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 2, 2018). – Title from the screen.
86. Season 2. Episode 1. The North Remembers [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2012. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-02/1-the-north-remembers> (viewed on March 1, 2018). – Title from the screen.
87. Season 2. Episode 10. Chapter 23 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2014. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 5, 2018). – Title from the screen.

88. Season 2. Episode 10. Valar Morghulis [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2012. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-02/10-valar-morghulis> (viewed on March 5, 2018). – Title from the screen.
89. Season 2. Episode 11. Chapter 24 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2014. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 6, 2018). – Title from the screen.
90. Season 2. Episode 12. Chapter 25 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2014. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 7, 2018). – Title from the screen.
91. Season 2. Episode 13. Chapter 26 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2014. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 7, 2018). – Title from the screen.
92. Season 2. Episode 2. Chapter 15 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2014. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 2, 2018). – Title from the screen.
93. Season 2. Episode 2. The Night Lands [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2012. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-02/2-the-night-lands> (viewed on March 1, 2018). – Title from the screen.
94. Season 2. Episode 3. Chapter 16 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2014. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 3, 2018). – Title from the screen.
95. Season 2. Episode 3. The Waldo Moment [Electronic resource] / Black Mirror // Netflix. – 2013. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70264888> (viewed on May 3, 2018). – Title from the screen.
96. Season 2. Episode 3. What Is Dead May Never Die [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2012. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-02/3-what-is-dead-may-never-die> (viewed on March 2, 2018). – Title from the screen.

97. Season 2. Episode 4. Chapter 17 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2014. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 3, 2018). – Title from the screen.
98. Season 2. Episode 4. Garden of Bones [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2012. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-02/4-garden-of-bones> (viewed on March 2, 2018). – Title from the screen.
99. Season 2. Episode 5. Chapter 18 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2014. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 4, 2018). – Title from the screen.
100. Season 2. Episode 5. The Ghost of Harrenhal [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2012. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-02/5-the-ghost-of-harrenhal> (viewed on March 3, 2018). – Title from the screen.
101. Season 2. Episode 6. Chapter 19 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2014. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 4, 2018). – Title from the screen.
102. Season 2. Episode 6. The Old Gods and the New [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2012. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-02/6-the-old-gods-and-the-new> (viewed on March 3, 2018). – Title from the screen.
103. Season 2. Episode 7. A Man Without Honor [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2012. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-02/6-the-old-gods-and-the-new> (viewed on March 4, 2018). – Title from the screen.
104. Season 2. Episode 7. Chapter 20 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2014. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 4, 2018). – Title from the screen.
105. Season 2. Episode 8. Chapter 21 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2014. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 5, 2018). – Title from the screen.

106. Season 2. Episode 9. Blackwater [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2012. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-02/9-blackwater> (viewed on March 5, 2018). – Title from the screen.
107. Season 2. Episode 9. Chapter 22 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2014. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 5, 2018). – Title from the screen.
108. Season 3. Episode 1. Chapter 27 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2015. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 8, 2018). – Title from the screen.
109. Season 3. Episode 1. Valar Dohaeris [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2013. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-03/1-valar-dohaeris> (viewed on March 6, 2018). – Title from the screen.
110. Season 3. Episode 10. Chapter 36 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2015. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 12, 2018). – Title from the screen.
111. Season 3. Episode 10. Mhysa [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2013. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-03/10-mhysa> (viewed on March 10, 2018). – Title from the screen.
112. Season 3. Episode 11. Chapter 37 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2015. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 13, 2018). – Title from the screen.
113. Season 3. Episode 12. Chapter 38 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2015. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 13, 2018). – Title from the screen.
114. Season 3. Episode 13. Chapter 39 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2015. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 14, 2018). – Title from the screen.
115. Season 3. Episode 2. Chapter 28 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2015. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 8, 2018). – Title from the screen.

116. Season 3. Episode 2. Dark Wings, Dark Words [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2013. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-03/2-dark-wings-dark-words> (viewed on March 6, 2018). – Title from the screen.

117. Season 3. Episode 3. Chapter 29 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2015. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 8, 2018). – Title from the screen.

118. Season 3. Episode 3. Walk of Punishment [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2013. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-03/3-walk-of-punishment> (viewed on March 6, 2018). – Title from the screen.

119. Season 3. Episode 4. And Now His Watch Is Ended [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2013. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-03/4-and-now-his-watch-is-ended> (viewed on March 7, 2018). – Title from the screen.

120. Season 3. Episode 4. Chapter 30 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2015. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 9, 2018). – Title from the screen.

121. Season 3. Episode 5. Chapter 31 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2015. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 9, 2018). – Title from the screen.

122. Season 3. Episode 5. Kissed by Fire [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2013. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-03/5-kissed-by-fire> (viewed on March 7, 2018). – Title from the screen.

123. Season 3. Episode 6. Chapter 32 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2015. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 10, 2018). – Title from the screen.

124. Season 3. Episode 6. The Climb [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2013. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-03/6-the-climb> (viewed on March 8, 2018). – Title from the screen.

125. Season 3. Episode 7. Chapter 33 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2015. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 10, 2018). – Title from the screen.
126. Season 3. Episode 7. The Bear and the Maiden Fair [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2013. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-03/7-the-bear-and-the-maiden-fair> (viewed on March 8, 2018). – Title from the screen.
127. Season 3. Episode 8. Chapter 34 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2015. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 11, 2018). – Title from the screen.
128. Season 3. Episode 8. Second Sons [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2013. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-03/8-second-sons> (viewed on March 9, 2018). – Title from the screen.
129. Season 3. Episode 9. Chapter 35 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2015. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 11, 2018). – Title from the screen.
130. Season 3. Episode 9. The Rains of Castamere [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2013. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-03/9-the-rains-of-castamere> (viewed on March 9, 2018). – Title from the screen.
131. Season 4. Episode 1. Chapter 40 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2016. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 14, 2018). – Title from the screen.
132. Season 4. Episode 1. Two Swords [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2014. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-04/1-two-swords> (viewed on March 10, 2018). – Title from the screen.
133. Season 4. Episode 10. The Children [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2014. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-04/10-the-children> (viewed on March 15, 2018). – Title from the screen.

134. Season 4. Episode 10. Chapter 50 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2016. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 18, 2018). – Title from the screen.
135. Season 4. Episode 11. Chapter 51 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2016. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 20, 2018). – Title from the screen.
136. Season 4. Episode 12. Chapter 52 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2016. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 21, 2018). – Title from the screen.
137. Season 4. Episode 13. Chapter 53 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2016. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 22, 2018). – Title from the screen.
138. Season 4. Episode 2. Chapter 41 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2016. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 15, 2018). – Title from the screen.
139. Season 4. Episode 2. The Lion and the Rose [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2014. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-04/2-the-lion-and-the-rose> (viewed on March 10, 2018). – Title from the screen.
140. Season 4. Episode 3. Breaker of Chains [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2014. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-04/3-breaker-of-chains> (viewed on March 11, 2018). – Title from the screen.
141. Season 4. Episode 3. Chapter 42 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2016. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 15, 2018). – Title from the screen.
142. Season 4. Episode 3. Chapter 43 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2016. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 15, 2018). – Title from the screen.

143. Season 4. Episode 4. Chapter 44 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2016. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 15, 2018). – Title from the screen.
144. Season 4. Episode 4. Oathkeeper [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2014. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-04/4-oathkeeper> (viewed on March 11, 2018). – Title from the screen.
145. Season 4. Episode 5. Chapter 45 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2016. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 16, 2018). – Title from the screen.
146. Season 4. Episode 5. First of His Name [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2014. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-04/5-first-of-his-name> (viewed on March 12, 2018). – Title from the screen.
147. Season 4. Episode 6. Chapter 46 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2016. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 16, 2018). – Title from the screen.
148. Season 4. Episode 6. The Laws of Gods and Men [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2014. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-04/6-the-laws-of-gods-and-men> (viewed on March 14, 2018). – Title from the screen.
149. Season 4. Episode 7. Chapter 47 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2016. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 17, 2018). – Title from the screen.
150. Season 4. Episode 7. Mockingbird [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2014. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-04/7-mockingbird>(viewed on March 14, 2018). – Title from the screen.
151. Season 4. Episode 8. Chapter 48 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2016. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 17, 2018). – Title from the screen.

152. Season 4. Episode 8. The Mountain and the Viper [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2014. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-04/8-the-mountain-and-the-viper>(viewed on March 15, 2018). – Title from the screen.
153. Season 4. Episode 9. Chapter 49 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2016. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 18, 2018). – Title from the screen.
154. Season 4. Episode 9. The Watchers on the Wall [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2014. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-04/9-the-watchers-on-the-wall>(viewed on March 15, 2018). – Title from the screen.
155. Season 5. Episode 1. The Wars to Come [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2015. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-05/1-the-wars-to-come>(viewed on March 15, 2018). – Title from the screen.
156. Season 5. Episode 1. Chapter 54 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2017. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 22, 2018). – Title from the screen.
157. Season 5. Episode 10. Mother's Mercy [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2015. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-05/10-mothers-mercy>(viewed on March 18, 2018). – Title from the screen.
158. Season 5. Episode 10. Chapter 63 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2017. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 30, 2018). – Title from the screen.
159. Season 5. Episode 11. Chapter 64 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2017. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on May 1, 2018). – Title from the screen.

160. Season 5. Episode 12. Chapter 65 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2017. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on May 1, 2018). – Title from the screen.
161. Season 5. Episode 13. Chapter 66 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2017. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on May 2, 2018). – Title from the screen.
162. Season 5. Episode 2. The House of Black and White [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2015. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-05/2-the-house-of-black-and-white>(viewed on March 15, 2018). – Title from the screen.
163. Season 5. Episode 2. Chapter 55 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2017. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 23, 2018). – Title from the screen.
164. Season 5. Episode 3. High Sparrow [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2015. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-05/3-high-sparrow>(viewed on March 16, 2018). – Title from the screen.
165. Season 5. Episode 3. Chapter 56 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2017. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 24, 2018). – Title from the screen.
166. Season 5. Episode 4. Sons of the Harpy [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2015. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-05/4-sons-of-the-harpy>(viewed on March 16, 2018). – Title from the screen.
167. Season 5. Episode 4. Chapter 57 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2017. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 24, 2018). – Title from the screen.
168. Season 5. Episode 5. Kill the Boy [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2015. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-05/5-kill-the-boy>(viewed on March 17, 2018). – Title from the screen.

169. Season 5. Episode 5. Chapter 58 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2017. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 25, 2018). – Title from the screen.
170. Season 5. Episode 6. Unbowed, Unbent, Unbroken [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2015. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-05/6-unbowed-unbent-unbroken>(viewed on March 17, 2018). – Title from the screen.
171. Season 5. Episode 6. Chapter 59 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2017. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 26, 2018). – Title from the screen.
172. Season 5. Episode 7. The Gift [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2015. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-05/7-the-gift>(viewed on March 17, 2018). – Title from the screen.
173. Season 5. Episode 7. Chapter 60 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2017. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 27, 2018). – Title from the screen.
174. Season 5. Episode 8. Hardhome [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2015. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-05/8-hardhome>(viewed on March 18, 2018). – Title from the screen.
175. Season 5. Episode 8. Chapter 61 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2017. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 28, 2018). – Title from the screen.
176. Season 5. Episode 9. The Dance of Dragons [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2015. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-05/9-the-dance-of-dragons>(viewed on March 18, 2018). – Title from the screen.
177. Season 5. Episode 9. Chapter 62 [Electronic resource] / House of Cards // Netflix. – 2017. – Mode of access: <https://www.netflix.com/ua/title/70178217> (viewed on April 29, 2018). – Title from the screen.

178. Season 6. Episode 1. The Red Woman [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2016. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-06/1-the-red-woman>(viewed on March 19, 2018). – Title from the screen.
179. Season 6. Episode 10. The Winds of Winter [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2016. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-06/10-the-winds-of-winter> (viewed on March 23, 2018). – Title from the screen.
180. Season 6. Episode 2. Home [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2016. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-06/2-home>(viewed on March 20, 2018). – Title from the screen.
181. Season 6. Episode 3. Oathbreaker [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2016. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-06/3-oathbreaker>(viewed on March 20, 2018). – Title from the screen.
182. Season 6. Episode 4. Book of the Stranger [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2016. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-06/4-book-of-the-stranger>(viewed on March 20, 2018). – Title from the screen.
183. Season 6. Episode 5. The Door [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2016. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-06/5-the-door>(viewed on March 21, 2018). – Title from the screen.
184. Season 6. Episode 6. Blood of My Blood [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2016. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-06/6-blood-of-my-blood>(viewed on March 21, 2018). – Title from the screen.
185. Season 6. Episode 7. The Broken Man [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2016. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-06/7-the-broken-man>(viewed on March 22, 2018). – Title from the screen.

186. Season 6. Episode 8. No One [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2016. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-06/8-no-one> (viewed on March 22, 2018). – Title from the screen.
187. Season 6. Episode 9. Battle of the Bastards [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2016. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-06/9-battle-of-the-bastards> (viewed on March 22, 2018). – Title from the screen.
188. Season 7. Episode 1. Dragonstone [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/1-dragonstone> (viewed on March 23, 2018). – Title from the screen.
189. Season 7. Episode 2. Stormborn [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/2-stormborn> (viewed on March 23, 2018). – Title from the screen.
190. Season 7. Episode 3. The Queen's Justice [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/3-the-queens-justice> (viewed on March 23, 2018). – Title from the screen.
191. Season 7. Episode 4. The Spoils of War [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/4-the-spoils-of-war> (viewed on March 24, 2018). – Title from the screen.
192. Season 7. Episode 5. Eastwatch [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/5-eastwatch> (viewed on March 24, 2018). – Title from the screen.
193. Season 7. Episode 6. Beyond the Wall [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/6-beyond-the-wall> (viewed on March 25, 2018). – Title from the screen.
194. Season 7. Episode 7. The Dragon and the Wolf [Electronic resource] / Game of Thrones // HBO. – 2017. – Mode of access: <https://www.hbo.com/game-of-thrones/season-07/7-the-dragon-and-the-wolf>

thrones/season-07/7-the-dragon-and-the-wolf (viewed on March 25, 2018). – Title from the screen.

195. Sheffield R. 100 Greatest TV Shows of All Time [Electronic resource] / R. Sheffield // Rolling Stone. – 2016. – Mode of access: <https://www.rollingstone.com/tv/lists/100-greatest-tv-shows-of-all-time-w439520/house-of-cards-w439547> (viewed on April 5, 2018). – Title from the screen.

196. Soap opera [Electronic resource] // Encyclopedia Britannica – Mode of access: <https://www.britannica.com/art/soap-opera> (viewed on March 1, 2018). – Title from the screen.

197. Symbolic interaction theory / [N.Aksan, B. Kısac, M. Aydın, S. Demirbuken] // Procedia Social and Behavioral Sciences. – 2009. – № 1. – P. 902-904.

198. The 50 best TV shows of 2016: the full list [Electronic resource] / 2016 in TV // The Guardian. – 2016. – Mode of access: <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2016/dec/06/best-tv-shows-of-2016> (viewed on April 6, 2018). – Title from the screen.

Додаток 1

Порівняння образу політика в «Грі Престолів», «Картковий будинок», «Чорне дзеркало»

Герої	Серсея Ланістер (ГП)	Дейнеріс Таргарієн (ГП)	Пітер Бейліш (ГП)	Нед Старк (ГП)	Френсіс Андервуд (КБ)	Пітер Руссо (КБ)	Клер Андервуд (КБ)	Джекі Шарп (КБ)	Волдо (ЧД)
Характеристики									
Позитивний/негативний	негативний	позитивний	негативний	позитивний	негативний	нейтральний	негативний	нейтральний	негативний
Наявність моралі	немає	є	немає	є	немає	є, проте не дотримується їх	відсутня	є, проте нехтує ними	немає
Мотиви	прагне влади	прагне влади, хоче зробити світ кращим і допомогти людям	прагне влади	прагне справедливого, мирного життя для підданих та в королівстві	прагне влади	прагне влади	прагне влади	прагне влади	прагне отримати прибуток
Характеристика	цинічна, жорстока, хитра, підла	добра, справедлива, відверта.	жорстокий, безжальний, підступний.	справделивий, добрий, чесний.	безжальний, цинічний, жорстокий	слабкий, недієздатний	підступна, жорстока, цинічна	жорстока, не боїться кидати виклик	жартівливий, відвертий.
Рішення	Іноді базуються на емоціях, не завжди прораховані, є радники. усуває тих, хто заперечує її рішенням	Прораховані та виважені, базуються на політичній доцільності та моралі. Дослухається до радників.	Виважені та прораховані. Немає радників.	Зважені, базуються на моралі.	Прораховані, має радників, але вирішує все одно сам, усуває тих, хто не погоджується з рішенням.	Не здатен самостійно прийняти рішення, більшість прийнята під тиском чи впливом когось.	Прораховані та зважені, має радників, але приймає рішення сама. Усуває тих, хто не згоден з її рішенням.	Прораховані та зважені, приймає здебільшого сама.	Приймаються колективом, що керують ним.
Ставлення до правил	порушує задля влади	порушує лише для того, щоб зробити світ кращим	порушує, задля влади	не порушує	порушує задля влади	порушує задля влади	порушує задля влади	порушує задля влади	порушує задля прибутку
Ставлення до населення	не дбає про населення	турбується, хоче допомогти	не дбає про населення	турбується, хоче допомогти	не дбає про населення	намагався, але не зміг	не дбає про населення	не дбає про населення	не дбає про населення
Герої	Серсея Ланістер (ГП)	Дейнеріс Таргарієн (ГП)	Пітер Бейліш (ГП)	Нед Старк (ГП)	Френсіс Андервуд (КБ)	Пітер Руссо (КБ)	Клер Андервуд (КБ)	Джекі Шарп (КБ)	Волдо (ЧД)
Характеристики									

Позитивний/негативний	негативний	позитивний	негативний	позитивний	негативний	нейтральний	негативний	нейтральний	негативний
Наявність моралі	немає	є	немає	є	немає	є, проте не дотримується їх	відсутня	є, проте нехтує ними	немає
Мотиви	прагне влади	прагне влади, хоче зробити світ кращим і допомогти людям	прагне влади	прагне справедливого, мирного життя для підданих та в королівстві	прагне влади	прагне влади	прагне влади	прагне влади	прагне отримати прибуток
Характеристика	цинічна, жорстока, хитра, підла	добра, справедлива, відверта.	жорстокий, безжальний, підступний.	справедливий, добрий, чесний.	безжальний, цинічний, жорстокий	слабкий, недієздатний	підступна, жорстока, цинічна	жорстока, не боїться кидати виклик	жартівливий, відвертий.
Рішення	Іноді базуються на емоціях, не завжди прораховані, є радники. усуває тих, хто заперечує її рішенням	Прораховані та виважені, базуються на політичній доцільності та моралі. Дослухається до радників.	Виважені та прораховані. Немає радників.	Зважені, базуються на моралі.	Прораховані, має радників, але вирішує все одно сам, усуває тих, хто не погоджується з рішенням.	Не здатен самостійно прийняти рішення, більшість прийнята під тиском чи впливом когось.	Прораховані та зважені, має радників, але приймає рішення сама. Усуває тих, хто не згоден з її рішенням.	Прораховані та зважені, приймає здебільшого сама.	Приймаються колективом, що керують ним.
Ставлення до правил	порушує задля влади	порушує лише для того, щоб зробити світ кращим	порушує, задля влади	не порушує	порушує задля влади	порушує задля влади	порушує задля влади	порушує задля влади	порушує задля прибутку
Ставлення до населення	не дбає про населення	турбується, хоче допомогти	не дбає про населення	турбується, хоче допомогти	не дбає про населення	намагався, але не зміг	не дбає про населення	не дбає про населення	не дбає про населення

АНОТАЦІЯ

Дипломної роботи

Тема: Сучасний образ політика в популярних серіалах

Студент: Скороход Катерина Леонідівна

Рік навчання, факультет: ФСНСТ - 4

Науковий керівник кандидат політичних наук, доцент Яковлєв М. В.

(вчений ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент _____

(вчений ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Захищена “ ____ ” _____ 200_ р.

Короткий зміст роботи

Дипломна робота присвячена дослідженню образу політика у серіалах, які є частиною естетизації політики і, які формують ставлення суспільства до політики. Дослідження серіалів дає змогу виокремити уявлення суспільства про політику, що відображено в серіалі, а також визначити вплив серіалу на формування суспільної думки про політику. У роботі розкрито зміст поняття «естетизація політики» та подібних до неї явищ, виокремлено методологію для дослідження серіалів, охарактеризовано феномен серіалів у сучасному житті суспільства, визначено вплив серіалів «Гра Престолів», «Картковий будинок» та «Чорне Дзеркало» на ставлення індивідів до політики, розкрито образ політика в серіалах. На основі інших досліджень та праць показано, що серіали зображують реальність і водночас формують наші

уявлення та впливають на наші думки. Серед проаналізованих образів політика в серіалах переважна більшість політиків зображено як цинічних індивідів, які заради влади готові використати будь-який інструмент.

Short summary:

The thesis is devoted to the study of the image of a politician in TV shows, which are part of the aesthetization of politics and form the attitude of society to politics. The study of TV shows allows distinguishing the public's perception of the policy, which reflected in the popular TV shows, as well as to reveal the impact of the series on the formation of public opinion about politics. The thesis deals with the theoretical aspects of aesthetization of politics, its causes, and outcomes on modern policy and society. The popular TV shows are the part of aesthetization of politics and have an impact on society. On the basis of other studies and works, it is shown that TV shows depict reality and at the same time form our perceptions and influence our thoughts. The image of the politician in the «Game of Thrones», «House of Cards», «Black Mirror» was analyzed on the basis of 8 criteria and, as a result, of the prevailing one can distinguish the typical image of politician as a cynical individual without morality who, for the sake of power uses any tool.